

DE

1942 – TRIDESET LET – 1972

DELAVSKA ENOTNOST

12. AVGUSTA 1972 – ŠT. 32 – L. XXIX

M Mercator **461** PRODAJALN

SKUPNA SEJA PREDSEDSTVA RS ZSS IN UPRAVNEGA ODBORA GOSPODARSKE ZBORNICE SLOVENIJE

Naša skupna dolžnost — pomoč Pomurju

RS ZSS in Gospodarska zbornica začela s solidarnostno akcijo slovenskih delavcev za pomoč poplavljenim območjem Pomurja ● Zbirni račun: Služba družbenega knjigovodstva Ljubljana 501-789-52

Minuli torek sta se sestala na izredno skupno sejo predsedstvo republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije in upravni odbor republiške gospodarske zbornice in to z enim samim namenom: začeti solidarnostno akcijo slovenskih delavcev za pomoč prizadetemu Pomurju. Oba organa sta brez pridržka pozvala vse delavce k solidarnostni akciji, hkrati pa tudi ustanovila poseben sklad in imenovala dvajsetčlanski odbor sklada, ki bo z zbranimi sredstvi upravljal na podlagi sprejetega programa.

ŠKODE SE NI MOGOČE V CELOTI OCENITI

Po besedah predsednika sveta pomurskih občin Branka Zadravca so se ujme nekajkrat znesle nad Pomurjem. Po štirih zaporednih poplavih, ki jih je v večjem ali v manjšem obsegu povzročila reka Mura s svojimi pritoki, po močnem spomladanskem deževju in opustošenju toče v posameznih krajih je Mura sredi julija že petič pre-

stopila bregove. Tokrat so bile posledice ujme katastrofalne: poplavne vode so se razlile po več kot 40.000 hektarih kmetijskih površin in povzročile ogromno škodo na posevkih in

(Nadaljevanje na 2. strani)

Otroško veselje

Foto: D. Šuštaršič

RAZPRAVE O NOVEM SISTEMU POKOJNINSKEGA IN INVALIDSKEGA ZAVAROVANJA

Kdo bo, če ne sami?

Obalni odbor sindikata delavcev v prometu in zvezah Koper poziva k javni razpravi o osnutku republiškega zakona o invalidskem in pokojninskem zavarovanju

Bistvo sprememb, ki jih pri naša osnutek novega republiškega zakona o invalidskem in pokojninskem zavarovanju ni v širjenju pravic zavarovancev, ampak v iskanju rešitev, ki naj omogočijo spremenjeni družbenoekonomski položaj zavarovancev, ki naj bi „po novem“

pridobili večji vpliv in nosili večjo odgovornost za politiko in sklepe bodoče skupnosti invalidskega in pokojninskega zavarovanja. Ne gre torej le za prenos pristojnosti z zvezne na republiško raven, temveč za nekaj veliko pomembnejšega: za bistveno vsebinsko spremembo, za prenašanje pravic in odgovornosti na samoupravno organizirane zavarovance, torej tudi za nastajanje novih samoupravnih odnosov na enem izmed področij, kjer smo zavoljo mnogih vzrokov nerazumljivo dolgo ohranjali avtoriteto države.

Če pa je tako, so poudarili na zadnji seji Obalnega odbora sindikata delavcev v prometu in zvezah Koper, je predvsem od nas samih najbolj odvisno, kakšen sistem invalidskega in pokojninskega zavarovanja bomo

imeli po 1. januarju 1973. leta. Zato se je treba v javno razpravo vključiti z vso odgovornostjo ter prispevati k najboljšim rešitvam, ki bodo sprejemljive tudi za delavce — člane našega sindikata.

PROTI KRIVICAM!

Po ugotovitvah obalnega odbora sindikata delavcev v prometu in zvezah Koper, pa predloženi osnutek zakona uzakonja nekatere rešitve, ki niso le nerazumljive, temveč so za prizadete prometne delavce tudi naravnost krivične. Gre za določila 92. do 95. člena osnutka zakona, pripombe sindikata pa so naslednje:

— V osnutku bi morala biti naštet vsa delovna mesta v pro-

(Nadaljevanje na 2. strani)

Poziv na solidarnostno akcijo za pomoč prizadetim v Pomurju

● Vsak delavec naj prispeva vsaj 2 odstotka svojega čistega enomesečnega zaslužka

Na pobudo mnogih delavcev iz več delovnih organizacij in občin začinjamo solidarnostno akcijo za pomoč severovzhodni Sloveniji, predvsem Pomurju, kjer so bili ob zadnjih

poplavih in neurju hudo prizadeti kraji in ljudje in je nastala velika škoda, ki je prebivalci teh območij ne zmorejo sami nadomestiti.

Takoj po veliki naravni nesreči, ki je zadela ta del Slovenije, so bili na pristojnih mestih sprejeti najnujnejši ukrepi za preprečitev najhujših posledic oziroma za zaščito prebivalstva in ljudskega imetja. Izvršni svet je odobril večja sredstva za prvo socialno pomoč posameznikom, Ljubljanska banka je že odobrila posebne kredite, Socialistična zveza in Rdeči križ pa sta organizirala med občani zbiralno akcijo za takojšnjo pomoč prizadetim. Prav tako so storili prve ukrepe še drugi odgovorni dejavniki v republiki, predvsem pa so se organizirano lotili samopomoči v prizadetih krajih. Vendar vsi ti ukrepi in vse te akcije še vedno niso dovolj obsežne in dovolj učinkovite, da bi odpravili vsaj tiste posledice, ki ogrožajo normalno življenje in delo ljudi teh krajev in njihov nadaljnji razvoj.

Zato povzemamo pobudo našega članstva, delovnih organizacij in občin, da se organizira široka vseslovenska solidarnostna akcija za pomoč prizadetim območjem v severovzhodni Sloveniji, predvsem Pomurju. Zato pozivamo vse delavce v podjetjih in ustanovah, da dajo v ta namen najmanj 2 % svojega čistega enomesečnega zaslužka, delovne organizacije pa naj po svojih možnostih prispevajo sredstva iz sklada skupne porabe. Pri tem naj opozorimo na pobude nekatere delovnih organizacij, da z delom na en prosti dan ali v drugi obliki ustvarijo dohodek, ki ga namenjajo za pomoč prizadetim v Pomurju.

(Nadaljevanje na 2. strani)

pravi naslov za denarne zadeve
Ljubljanska banka

vreme ni zanesljivo

zanesljiv je

indip

FOTO KRONIKA • FOTO KRONIKA • FOTO KRONIKA

Minuli teden je bil v naši redakciji na obisku predsednik republiškega odbora sindikata delavcev industrije in rudarstva Slovenije tovarš Stjepan Šaubert. Z novinarji Delavske enotnosti se je pogovarjal predvsem o sedanjih problemih, razvojnih težnjah sistema samoupravnega dogovarjanja o delitvi dohodka in osebnih dohodkov ter o uvajanju temeljnih organizacij združenega dela. — A. A.

CELJE

O pokojninskem zavarovanju

Na sedežu podružnice skupnosti invalidskega in pokojninskega zavarovanja Slovenije v Celju je bil pred nedavnim posvet predstavnikov občinskih sindikalnih svetov celjskega območja in upokjenskih organizacij. Udeleženci so obravnavali predlog novega republiškega zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju.

Na posvetu so se dogovorili, da se bo javna razprava začela že v drugi polovici avgusta in bo trajala vse do 20. septembra. V podjetjih in zavodih jo bodo pripravile sindikalne organizacije, na terenu krajevni odbori SZDL in med upokojenci njihovi odbori. V večjih delovnih organizacijah bodo pripravili samostojne razprave, v manjših pa bodo povabili delavce več podjetij k skupni obravnavi.

V. L.

POZIV

(Nadaljevanje s 1. strani)

Že samo z 2 % prispevkom od mesečnega zaslužka bomo lahko zbrali nad dve milijardi starih dinarjev, če se bodo vsi solidarnostno odzvali pozivu na pomoč. To nam kaže, kako pomembno je, da se odzovemo res vsi, kajti prav v tem, v tej vsesplošni solidarnosti je naša moč in jamstvo, da smo zmogni obvladati tudi posledice takšne naravne nesreče, kakršna je zdaj zadela Pomurje in nekatere druge kraje.

Ob tem je še posebej pomembno, da bo pomoč hitra. Zato zagotovimo svoj prispevek že ob prvem izplačilu osebnih dohodkov, najpozneje pa v dveh mesecih.

Vemo, da z zbranimi sredstvi se ne bomo zagotovili obnove vsega in da ne bomo mogli nadomestiti vse škode, toda ta sredstva, ki jih bomo zbrali, naj bi bila tista temeljna vsota, ki jo bodo lahko samoupravni družbeni dejavniki v prizadetih krajih uporabili kot nujno potrebna sredstva za različne takojšnje posege in ukrepe, da preprečijo novo škodo, ki lahko nastane zaradi posledic poplavl, in da čimprej zagotove normalne možnosti za delo in razvoj v teh krajih.

Upravni odbor bo razporejal sredstva kot nepovratna in po predloženih programih prizadetih delovnih organizacij, krajevnih skupnosti in občin. Sredstva bo odobral predvsem za:

— Neposredno pomoč delovnim organizacijam, ki so jih prizadele poplave in jim ogrozile normalno proizvodnjo, ter za regrese v kmetijstvu, in to predvsem z namenom, da se ohrani stalež živine;

— obnovo najnujnejših javnih komunalnih objektov in naprav.

Zato, da bodo sredstva, ki jih bomo zbrali, kar najbolje uporabljena in za namen, za kakršnega bodo dana, bo odgovoren poseben odbor, ki bo organiziral in spremljal vso akcijo. Sredstva se bodo zbirala v poseben sklad in na poseben račun in bo z njimi upravljala upravni odbor, sestavljen iz predstavnikov delovnih skupnosti ter pobudnikov akcije, kakor tudi iz predstavnikov območij, ki so bila najbolj prizadeta. Odbor bo sproti obveščal javnost o poteku akcije in o porabi zbranih sredstev. Svoje delo bo usklajeval z drugimi pristojnimi dejavniki v republiki.

Hkrati, ko začnemo to solidarnostno akcijo, pozivamo vse odgovorne dejavnike v republiki, da po resnični oceni razmer, ki so nastale kot posledica elementarne nesreče, upoštevajo pri svoji politiki izjemne potrebe prizadetega območja. To zlasti pričakujemo od organov upravljanja vodnega sklada, cestnega sklada, sklada skupnih rezev in interesnih skupnosti in organov družbeno-političnih skupnosti, ki so pristojni za davčne olajšave. Pričakujemo, da bodo sprejeli kratkoročne ukrepe, ki so potrebni za ublažitev posledic zdajšnjih poplavl in neurja, kot tudi dolgoročne, ki naj preprečijo nove podobne nesreče v prihodnje.

Predsedstvo republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije in upravni odbor gospodarske zbornice Slovenije sta imenovala za člane upravnega odbora solidarnostnega sklada:

1. Marija Vild, „Mura“, Murska Sobota, član predsedstva RS ZSS,
2. Mirko Ledinek, predsednik delavskega sveta TAM, Maribor,
3. Rado Kantužar, predsednik rudniškega odbora sindikata Trbovlje,
4. Miran Blaha, predsednik delavskega sveta „Emona“, Ljubljana,
5. Martin Andrejaš, predsednik OOS Cinkarna Celje,
6. Dr. Janez Princič, predsednik OOS Klinične bolnice Ljubljana,
7. Mara Glonar, predsednik sveta osnovne šole „Katje Rupena“, Novo mesto
8. Branko Zadravec, predsednik medobčinskega sveta skupščin občin Pomurje,
9. Miro Zupančič, sekretar medobčinskega sveta ZKS za Pomurje,
10. Inž. Edi Šterman, predsednik medobčinskega sveta ZSS za Pomurje,
11. Geza Bacič, predsednik občinske konference SZDL Murska Sobota,
12. Jože Kolarič, predsednik skupščine občine Lendava,
13. Slavko Ožbolt, predsednik občinskega sveta ZS Maribor,
14. Julij Planinc, član predsedstva RS ZSS,
15. Maks Klanšek, tajnik Rdečega križa Slovenije,
16. Stane Gorjanc, direktor Interevropa Koper,
17. Jože Knez, direktor Novoles Novo mesto,
18. Bernard Krivec, direktor Kovinotehna Celje,
19. Jože Hujs, direktor Iskra Kranj,
20. Bela Bamfi, predsednik občinske konference ZMS Murska Sobota.

Prispevke pošiljajte v poseben sklad solidarnosti na zbirni račun pri Službi družbenega knjigovodstva, Ljubljana, številka: 501-789-52.

Upravni odbor
gospodarske zbornice SRS

Predsedstvo
republiškega sveta ZSS

NAŠA SKUPNA DOLŽNOST — POMOČ POMURJU

(Nadaljevanje s 1. strani)

drugih kmetijskih kulturah, hudoourniki so razdeljali mnogo kilometrov cest in poškovali številne druge komunalne objekte, znatna pa je tudi škoda na stanovanjskih in industrijskih objektih. Tej katastrofi pa je slednjič sledilo še močno neurje s točo, ki je 1. avgusta razsajalo po delu Slovenskih goric — na območju občin Lenart, Maribor, Gornja Radgona in Ljutomer. Ta ujma je bolj ali manj uničila približno 8.000 hektarov površin, ki ob poplavi sicer niso bile pod vodo.

Škode letošnjih ujm, zlasti julijske, ki so se razbesnile nad Pomurjem, v teh dneh pravzaprav še ni mogoče dokončno oceniti. Po dosedanjih ocenah znaša škoda:

- v občini Lendava 42.570.000 dinarjev
- v občini Murska Sobota 45.470.000 dinarjev

— v občini Gornja Radgona 49.000.000 dinarjev

— v občini Ljutomer 29.800.000 dinarjev.

Doslej ocenjena neposredna škoda v vseh štirih pomurskih občinah torej znaša 166.840.000 dinarjev, od tega samo v kmetijstvu 109.160.000 dinarjev. Ker pa v tako kratkem času še ni možno oceniti vse škode v naseljih, na hišah, gospodarskih objektih, na cestah in drugih komunalnih objektih, v Pomurju z resnobo omenjajo številko 200.000.000 dinarjev!

Mnoge posledice pa se bodo pokazale šele čez čas in jih danes še niti ni možno predvideti. Očitno je, da bodo posledice izredno hude v kmetijstvu, v živinoreji, vinogradništvu in drugod, tako da se bo mnogim kmetom v letošnjem letu znatno znižal dohodek, kar pa seveda v enaki meri velja tudi za

družbena kmetijska gospodarstva.

UKREPI ZA SANACIJO

V Pomurju opozarjajo, da bo potrebno predvsem odpraviti vzroke poplavl, kar je sicer zahtevna in draga naloga, vendar mnogo cenejša kot škoda, ki jo je utrpelo Pomurje in z njim vred vsa Slovenija. Čimprej je potrebno dograditi hidrosistem na Muri in drugih vodnih tokovih, saj ta naloga ne mora trajati tako dolgo, kot to predvideva srednjeročni program vodnega sklada Slovenije. „Ljudstvu tega območja je treba zagotoviti pri njegovem delu in pridnem ustvarjanju bolj varno in mirno življenje,“ je pribral Branko Zadravec. „To pričakujemo od republike kot celote, vendar pa bodo naše občine in kmetijsko gospodarstvo intenzivno sodelovali zlasti pri melioracijah, da bi tako poplavljen in zamočvirjen zemljišča čimprej usposobili za pridelovanje.“

Sicer pa so se pomurske občine že dogovorile o potrebnih neposrednih ukrepih, da bi omilili posledice ujme. Ob koncu meseca se bo sestal na izredno sejo tudi svet pomurskih občin, da bi sprejel skupni sanacijski program. Klicu v silo se je tudi že odzval republiški izvršni svet s sredstvi za neposredno finančno pomoč socialno ogroženim, mnogi delovni kolektivi in družbenopolitične organizacije, Ljubljanska banka je Pomurju zagotovila 20.000.000 dinarjev sanacijskega kredita, Rdeči križ pa je tudi že sredi akcije za zbiranje pomoči.

NESREČA NAS VSEH

Ob vseh teh dejstvih je kajpak vsak komentar in vsako razmišljanje odveč. „Potrebna je takojšnja in učinkovita pomoč Pomurju,“ bi lahko z enim stavkom povzeli razpravo na skupni seji predsedstva slovenskih sindikatov in upravnega odbora republiške gospodarske zbornice. Katastrofa ni prizadela samo Pomurja, temveč vso republiko. In vendar škoda ni tolikšna, da je ne bi mogli kot republika sami prenesti!

Konkreten sklep skupne seje predsedstva RS ZSS in upravnega odbora gospodarske zbornice pa je poziv vsem delavcem na solidarnostno akcijo za pomoč prizadetemu Pomurju. Vsak delavec naj bi prispeval vsaj 2 % enomesečnega neto osebnega dohodka. Pobudnika te akcije pa tudi pozivata vse delovne organizacije, naj bi tudi iz drugih virov, zlasti iz skladov skupne porabe prav tako prispevali del sredstev. V tej akciji bi lahko po sedanjih izračunih zbrali najmanj dobrih 20.000.000 dinarjev, kar bi predstavljalo začetni kapital za normalizacijo gospodarskega življenja v Pomurju.

S. B.

Kdo bo, če ne sami?

(Nadaljevanje s 1. strani)

metu in zvezah, na katerih imajo delavci že danes priznan beneficirani staž po zveznih predpisih; 194. člen osnutka sicer govori tudi o teh zavarovancih, vendar bi konkretno — po mnenju odbora — lahko veljal le za zavarovance, ki so bili ali bodo zaposleni na teh mestih do 31. decembra 1972. leta. Od tega datuma dalje pa je beneficirani delovni staž za delavce, zaposlene na teh delovnih mestih, posebno vprašanje, ker osnutek zakona o njih molči. Če pa ta delovna mesta, zdaj določena z zveznimi predpisi, ne bi bila zapisana tudi v osnutku in v dokončnem predlogu zakona, bi bila nedvomno potrebna ponovna razprava in utemeljevanje sindikatov, da je treba takim delavcem in zavarovancem tudi priznati beneficirani staž, ker bi sicer bili očitno oškodovani v primerjavi z delovnimi tovariši, ki so na enakih delovnih mestih delali na dan 31. decembra 1972. leta.

— Beneficirani delovni staž bi se nadalje moral priznati tudi v pokojninsko dobo, ne pa samo v primeru invalidske upokojitve, kakor je predvideno. Če bi ostalo tako, kot menijo avtorji osnutka zakona, bi po mnenju obalnega odbora sindikata delavcev v prometu in zvezah spodbujali invalidsko upokojevanje delavcev, obenem pa prizadeli delavce, ki bi se — ob

delu na istih delovnih mestih — redno starostno upokojili. Res je, da bi z uveljavitvijo rešitve, kot jo navaja osnutek zakona, v praksi neposredno pritiskali na delovne organizacije, da bi bolj skrbale za varstvo pri delu in za urejanje delovnih razmer. Tako pobudo in namen sestavljavcev osnutka zakona obalni odbor v načelu tudi podpira, vendar pa ne bi smeli biti toliko nerealni, da bi verjeli, da se bo odnos delovnih organizacij do varstva pri delu in urejanja delovnih razmer spremenil preko noči. In ker je torej treba računati z realnim stanjem in možnostmi, obalni odbor sindikata delavcev v prometu in zvezah tudi predlaga, naj bi imel zavarovavec pravico do zavarovalne dobe s povečanjem le tedaj, če bi v skupni delovni dobi delal vsaj pet let na takem delovnem mestu, ki je beneficirano.

— Obalni odbor sindikata delavcev v prometu in zvezah Koper v načelu in konkretno podpira prizadevanja Združenja šoferjev in avtomobanikov Jugoslavije, ki na osnovi izdelanih analiz terja začetek postopka za priznanje beneficiranega staža za voznike avtobusov in težkih tovornih motornih vozil. Prav tako pa podpira tudi zahtevo sindikalne konference ZPTT Ljubljana, naj bi začeli postopek za priznanje beneficiranega delovnega staža tudi pismonoše, ki opravljajo delo na daljših relacijah. Res je, da je vsak zahte-

vek za priznanje beneficiranega staža odvisen od dodatnih sredstev podjetij, ki jih bo treba plačevati. Toda če zavarovanci „po novem“ dobivajo večji vpliv in nosijo več odgovornosti pri politiki in sklepih bodoče skupnosti invalidskega in pokojninskega zavarovanja, to pomeni samo vzrok več, da je treba tudi stališča o beneficiranem stažu proučiti skupaj s člani sindikata in s samoupravnimi organi v podjetjih, da bi se zares dokopali do rešitev, ki bodo enako sprejemljive tako za zavarovance kot za družbeno skupnost.

VPRAŠANJE: Sem skromna delavka na manj pomembnem delovnem mestu v zdravstvenem domu. Zanima me, ali sem dolžna delati tudi ob nedeljah, ne da bi za to delo prejela plačilo, temveč dobim le naslednji dan prosto. Zanima me tudi, ali je delovna organizacija dolžna dati pisмено obrazložen obračun osebnega dohodka, moj osebni dohodek je namreč v obračunu naveden le v eni številki, tako da ne vem, koliko imam obračunanih ur rednega dela, koliko mi je plačano ur v podaljšanem delovnem času itd. Če kaj rečem ali se pritožim, dobim odgovor, da lahko vzamem delovno knjižico in grem, če mi ni kaj prav. Smatram, da takšno ravnanje ni pravilno, vendar si ne upam ničesar ukreniti, ker se bojim, da bi bila ob službo.

N. N. — Ljubljana

ODGOVOR: Po temeljnem zakonu o delovnih razmerjih ima delavec pravico do tedenskega počitka najmanj štiriindvajset ur brez presledka. Če je nujno, da delavec dela na dan svojega tedenskega počitka, mu mora po omenjenem zakonu delovna organizacija zagotoviti za počitek en dan v naslednjem tednu. Če ste morali delati na ustaljeni dan tedenskega počitka — torej na nedeljo — vam je delovna organizacija dolžna zagotoviti le prost kak drug dan

Pravna posvetovalnica DE

v tednu. Dvomimo, da ta dan — nedeljo — delate brezplačno. Domnevamo pa, da prejimate za delo, opravljeno v nedeljo, normalen osebni dohodek, torej brez dodatka za delo v nedeljo, kar pa ni nezakonito. Za delo ob nedeljah vam je namreč delovna organizacija dolžna plačati redni osebni dohodek kot za vsak drug dan, s tem, da vam mora omogočiti prost kakšen drug dan v tednu. Glede obračuna osebnega dohodka naj povemo, da citirani zakon zavezuje delovne organizacije, da pri vsakem izplačilu dajejo delavcu pisemen obračun. Ali bo takšen obračun izražen v eni številki ali v več, je odvisno od sistema obračunavanja osebnih dohodkov v vaši delovni organizaciji. V vsakem primeru bi moral biti obračun tak, da bi lahko ugotovili, ali so bila upoštevana vsa merila in osnove, na podlagi katerih se obračunava osebni dohodek. Glede odnosov do delavcev, zaradi katerih se pritožujete, naj povemo, da takšen odgovor, kot pravite, da ga dobite na svoje pritožbe ali pripombe, vsekakor ni pravilen. Ker pa je urejanje medsebojnih odnosov v kolektivu stvar delovne organizacije same in ni organa izven nje, ki bi takšne zadeve urejal, imate možnost in pravico, da se obrnete na samoupravne organe vaše delovne organizacije z ustreznimi zahtevami.

M. LIPUŽIČ

PREDKONGRESNE PRIPRAVE POTEKAJO MED LITIJSKIMI SINDIKATI
PO SKRBNOSTAVLJENEM PROGRAMU

»Od kongresa veliko pričakujemo«

Polna podpora dosedanemu vodstvu slovenskih sindikatov • TONE KROPUŠEK naj tudi v novem mandatnem obdobju vodi slovenske sindikate

Brezskrbno dopustniško razpoloženje, ki avgusta po navadi doseže svoj vrhunec, ni vplivalo na delo vodstev sindikatov v litijski občini, saj so že poldrugi mesec sredi temeljitih organizacijskih kadrovskih vsebinskih priprav na VIII. kongres slovenskih sindikatov. O predkongresni dejavnosti, ki poteka po skrbno zastavljenem programu, smo se pogovarjali s predsednikom občinskega sindikalnega sveta STANETOM PUNGERČARJEM.

„S pripravami na jesenski kongres slovenskih sindikatov smo začeli že v drugi polovici junija. Najprej smo na občinskem svetu določili kriterije za število in izbiro elektorjev. Občinska volilna konferenca 'bo imela 51 elektorjev, ki bodo predstavljali vse delovne organizacije litijske občine. Na volilnih konferencah v delovnih organizacijah bodo izbrali elektorje, predsedniki osnovnih organizacij pa bodo govorili o vlogi sindikatov po sprejetju XXXI. dopolnila slovenske ustave. Občinski svet je dal delovnim organizacijam tudi smernice za oblikovanje statuta in mesta sindikatov v njih.“

„Kot kaže, boste kmalu končali z volitvami elektorjev?“

„Res je. Osnovne organizacije so doslej izbrale že več kot 50 % elektorjev, zato pričakujemo, da bomo z njihovimi volitvami končali do konca avgusta. Do 15. septembra bomo sklicali občinsko volilno konferenco. Na njej se bomo pogovarjali o sedanjem stanju plenuma republikanskega sveta ZSS in sprejeli kandidatno listo za volitve novega plenuma osrednjega vodstva slovenskih sindikatov.“

„Predsedstvo občinskega sindikalnega sveta je bržčas že pretehtalo kandidatno listo. Kakšne so nanje vaše konkretne pripombe?“

„O kandidatni listi za novi sestav plenuma RS ZSS je predsedstvo razpravljalo že pred kratkim. Izmed 78 članov dosedanjega plenuma nameravamo predlagati za ponovno izvolitev 25 članov sedanje sestave plenuma. Tudi v litijski občini se pridružujemo želji mnogih občinskih svetov po Sloveniji, ki podpirajo ponovno kandidaturu Toneta Kropuške za predsednika slovenskih sindikatov. Želimo, da bi tovariš Kropušek

tudi v naslednjem mandatnem obdobju vodil članstvo slovenske sindikalne organizacije. S tem želimo dati priznanje njegovemu dosedanemu delu in obenem polno podporo dosedanemu vodstvu slovenskih sindikatov.“

„Kod povsod drugod verjetno tudi v litijski občini veliko pričakujete od novembrskega delovnega dogovora slovenskih sindikatov. Kakšna so, sodeč po prvih „glasovih“ v predkongresnih razpravah, pričakovanja sindikatov v vaši občini?“

„Zakaj bi prikrivali, da veliko pričakujemo od jesenskega kongresa. Predvsem pričakujemo od delovnega dogovora slovenskih sindikatov, da bo odločno pospešil uresničevanje ustavnih dopolnil v samoupravni praksi delovnih organizacij. Po naši oceni procesi uresničevanja ustavnih dopolnil niso izpolnili pričakovanj. Težiti bi morali predvsem na vsebinsko obogatitev razprav, kar smo pričakovali glede na načela, utemeljena v ustavnih dopolnilih. Tega pa, na žalost, nismo doživeli v praksi, zato je naša zahteva, ki je prejkone tudi zahteva drugih občinskih sindikalnih svetov in predvsem delovnih organizacij, brez dvoma na mestu.“

Sindikati litijske občine bodo dali svoj vsebinski prispevek težnjam za pospešeno uresničevanje ustavnih dopolnil v samoupravni praksi delovnih organizacij pravzaprav že na septembrski občinski volilni konferenci. Zavedajoč se mesta in vloge, ki ga pri tem imajo, bodo v razpravo tvorno vključili tudi kodeks jugoslovanskih samoupravljalcev. O njem potekajo že zdaj razprave v vseh delovnih organizacijah.

Da bi bližnja občinska volilna konferenca dejansko razkrila vse sončne in senčne stvari v

gospodarstvu in samoupravni praksi delovnih organizacij v litijski občini, bo vodstvo ObSS povabilo nanjo tudi delegate II. kongresa jugoslovanskih samoupravljalcev in delegate z zadnjega kongresa sindikata industrije in rudarstva.

Očitno je, da „dopustniška mrzlota“, čeprav je v teh dneh na višku, ni zavrla siceršnje izredno plodne in vsebinsko skrbno pripravljene predkongresne aktivnosti sindikatov v litijski občini. Prižadevanja občinskega sindikalnega sveta, da bi se tvorno vključil v priprave na novembrski kongres, predstavljajo navsezadnje tudi toliko zaželeni in poudarjeni kvalitetni pristop k odgovornim nalogam sindikatov v občini, ki bi s predkongresno dejavnostjo sindikatov litijske občine lahko služile kot vzor mnogim občinskim vodstvom sindikatov. Pohvala ni prišla brez osnove. To priča že jesenski delovni program Občinskega sindikalnega sveta Litija, s katerim nas je seznanil njegov predsednik OS Stane Pungerčar.

„Čakajo nas volitve novih vodstev osnovnih sindikalnih organizacij, pripravljamo pa se tudi na plenarno sejo občinskega sindikalnega sveta, na kateri bomo poleg organizacijskih vprašanj razpravljali še o delovnem programu litijskih sindikatov v prihodnjem obdobju. S tem pa seveda še zdaleč nismo izčrpali programa našega jesenskega dela. Organizirati moramo javne razprave o osnutku republiškega zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju ter razprave o kodeksu samoupravljalcev. Naša osrednja skrb bo še vedno veljala razpravam o uresničevanju ustavnih dopolnil, pri tem pa še zlasti uveljavljanju samoupravnih sporazumov o delitvi dohodka in osebnih dohodkov, o katerem je v prvi polovici julija prvič razpravljala novoustanovljena komisija naše občinske skupščine za uveljavitev ustavnih dopolnil v delovnih organizacijah.“

-iv

Za tolminske sindikate je značilno da družbeno-politične, gospodarske in druge problematike ne delijo na „sindikalno“, „partijsko“ ali tisto, ki naj bi bila stvar obravnave v SZDL ali Zvezi mladine, temveč skupaj s temi organizacijami iščejo odgovor in rešitev vsakokrat aktualnih zadev. „Vsakokrat aktualnih“, bolje rečeno stalnih nalog in akcij tolminskih sindikatov pa v bistvu ni veliko. Razvoj samoupravnega sistema, delitev dohodka, kadrovska politika v delovnih organizacijah in občini so, po zadržanju predsednika ObSS Tolmin Evgena Golje, tri take in najvažnejše zadeve. Z njimi se v taki ali drugačni obliki ukvarjajo nepretrgoma, hkrati pa obravnavajo tudi vse tekoče akcije in zadeve z drugih področij. Drugače povedano: uveljavljanje

ustavnih dopolnil jim ne pomeni neke kampanjske akcije, marveč del nenehne skrbi in prizadevanj pri razvoju in uveljavljanju samoupravnega sistema. Samoupravno sporazumevanje o delitvi dohodka in osebnih dohodkov zanje prav tako pomeni le del snovanja pri uveljavljanju delitve po delu. Podobno velja tudi za vse drugo, česar se lotevajo sindikati. Z eno besedo: nobenih izrazitih akcij, nikakršne politične nestrpnosti. Namesto tega pa nenehno delovanje ob temeljnih vprašanjih, ki smo jih omenili, s čimer gradijo most med besedami in dejanji.

Odgovori predsednika tolminskih sindikatov Evgena Golje kažejo, da je ta most že precej trden.

Most med besedami in dejanji

Iz razgovora z EVGENOM GOLJO, predsednikom občinskega sindikalnega sveta Tolmin

— Tovariš Golja, rekli ste, da uveljavljanje ustavnih dopolnil pomeni le nadaljevanje prizadevanj za razvoj in uveljavitev samoupravnega sistema. Mar ni taka opredelitev preozka in morda celo enostranska?

„Res je, rekel sem, vaše vprašanje pa mi ponuja priložnost povedati do konca, kaj sem mislil! Najprej naj rečem, da gre za nadaljevanje akcije ob uveljavljanju XV. ustavnega dopolnila in za razreševanje problemov, ki smo jih takrat ugotovili s posebno analizo. Ta analiza pa je razkrila, da lahko za poglobljanje neposredne samouprave, če se omejimo le na najvažnejšo ugotovitev, poskrbimo le na način, ki je bil dejansko uzakonjen z najnovejšimi ustavnimi dopolnili. To spoznanje je že tedaj prodrla v večino naših delovnih organizacij in smo si tako ustvarili precej trden temelj, na katerem lahko zdaj gradimo. Občinski sindikalni svet pa je skupaj z komitejem ZK sestavljal šest skupin strokovnjakov in političnih delavcev, ki obiskujejo delovne organizacije raznih panog in jim, upoštevaje razvejanost njihovega samoupravnega sistema ter druge razmere, svetujejo, kako naj bi se čimbolj uspešno lotili uresničevanja sedanjih ustavnih dopolnil. Lahko rečem, da smo v naši občini že sklenili obdobje načelnega obravnavanja in pedagoškega dela, da razprave po kolektivih že dobivajo vse bolj konkretno vsebino. Čeprav popolnih analiz še nimam pri roki, lahko trdim, da bo pri nas malo podjetij, ki imajo možnosti za delovanje več temeljnih organizacij združenega dela. Imeli jih bodo le v Soškem gozdnem gospodarstvu, Avtoprevozu in v obratih, katerih sedež je izven naše občine. V teh kolektivih zares intenzivno in vsestransko pripravljajo ustanovitev temeljnih organizacij.“

Problem zase pa so vsi drugi kolektivi, kjer naj bi — po njihovem pojmovanju — ostalo vse po starem. Sindikat, ZK, druge politične organizacije in občinska skupščina se niso mogli strinjati, da v teh kolektivih ni kaj storiti. Ko so te kolektive obiskale naše skupine strokovnjakov in političnih delavcev, se je tudi razpoloženje in mišljenje v teh delovnih skupnostih začelo spreminjati. Povsod je kaj, kar bo treba storiti, v glavnem pa gre za iskanje odgovorov na vprašanje, kaj storiti, da bi čimveč zaposlenih neposredno upravljalo in odločalo, se zlasti pa odločalo o razvoju usmeritvi podjetij, o delitvi dohodka in kadrovske politiki, ki je zavoljo različnih vzrokov eden najbolj resnih problemov pri nas.

— Tolminska občina je bila med prvimi, ki je sprejela družbeni dogovor o kadrovske politiki v občini in njenih delovnih organizacijah. Ker ste kadrovske politiko označili kot resen problem na vašem območju, bi morda razgovor lahko nadaljevala s tem...

„Ne samo lahko, skorajda morava ga! Družbeni dogovor o kadrovske politiki namreč odraža vse specifičnosti naše občine, za katero je po eni strani značilno veliko pomanjkanje kadrov vseh profilov in tako rekoč povsod, po drugi strani to, da smo doslej skrbeli le za šolanje in izobraževanje bodočih vodilnih in vodstvenih kadrov, in slednjič še spoznanje, da odvečnih delavcev tudi pri nas ni več, zato, če se pač hočemo razvijati, moramo skrbeti za redno in dopolnilno usposabljanje kadrov na vseh ravneh, že od otroka naprej. Težava pa je tudi v tem, da smo močno oddaljeni od večjih središč in izobraževalnih centrov. Če že kdo pride k nam od drugod, le redko dlje ostane. Torej moramo graditi na svojih ljudeh.“

Vse te bistvene zadeve in še veliko drugih je bilo težko „spraviti“ v enoten, za vse obvezen dokument o kadrovske politiki. Ljudje so zahajali v skrajnosti, ena je bila v tem, da naj bi v dokument zapisali le tisto, kar se nam zdi izvedljivo v sprejemljivem roku, skratka le nekaj točk, pri katerih naj bi vztrajali za vsako ceno. Drugo skrajnost pa je pomenila zahteva, naj bi zasnovali splošno veljavno dokument, ki bi govoril tako o nalogah na področju otro-

škega varstva in osnovnega šolstva kot o dopolnilnem in funkcionalnem izobraževanju že zaposlenih delavcev, hkrati pa nikogar za nič obvezoval.

Ko so se sindikati in drugi družbeno-politični dejavniki v občini znašli v precepu tako različnih zahtev, mnenj in interesov, so predlagali neko srednjo pot. Ne gre za kompromis, kot bi kdo mislil, ampak preprosto za to, da smo stvari imenovali s praviim imenom. Odločili smo se preprosto za to, da v dogovoru o kadrovske politiki v občini zajamemo tudi vprašanja, ki niso uresničljiva preko noči, da pa obenem zelo konkretno spregovorimo o zadevah, ki jih je mogoče urediti v sorazmerno kratkem času. Tako smo v dogovoru konkretno opredelili možnosti izobraževanja in usposabljanja strokovnih in vodilnih delavcev ter določili minimalno znanje in izobrazbo ljudi, ki se ali se bodo potegovali za ta mesta. Dogovor vsebuje tudi določilo, da reelekcija ni obvezna le za direktorje podjetij, temveč tudi za vse druge individualne izvršilne organe, delovne organizacije pa so se zavezale, da bodo temu načelu prilagodile svoje statute.

Po pravici povem, da od tega dokumenta ne pričakujemo nekih hitrih in spektakularnih sprememb in učinkov. Zadovoljni pa bomo, če se bo poslej kadrovska politika v občini oblikovala po enotnih osnovah, ki smo jih izoblikovali s skupnimi močmi. Ali bo vse tako, kot si zamisljamo, se seveda še najbolj odvisno od tega, ali bomo družbeno-politični dejavniki v občini vztrajali pri tem, za kar smo se skupaj dogovorili.

Naš družbeni dogovor o kadrovske politiki pa je pomemben še zavoljo nečesa drugega: pomeni namreč osnovo, na kateri bodo lahko temeljili tudi nekateri drugi konkretni dogovori, denimo o politiki štipendiranja, ustanovitvi izobraževalnega centra in še o nekaterih drugih zadevah.

-mG

STIKI S TUJINO

Z delegacijo luških delavcev v Italijo

Na povabilo sindikata luških delavcev Italije se je ob koncu junija mudila pri naših sosedih delegacija zveznega odbora sindikata delavcev v prometu in zvezah Jugoslavije. Delegacija je vodil predsednik RO sindikata delavcev v prometu in zvezah Slovenije Andrej Grahor, ki bo v petih zaporednih prispevkih opisal nekatere svoje vtise s te poti.

GENOVA — IZREDNA MOČ ORGANIZIRANIH DELAVCEV

Luški delavci v Genovi so organizirani v „compagnia unica“ — v enotno organizacijo luških delavcev. V luki Genova lahko dela le delavec, ki je član te organizacije. Tak sistem so izbrali v dolgotrajnem stavkovnem gibanju, saj je najdaljša stavka, tam okoli leta 1903 (!), trajala 124 dni. Ko so prišli na oblast fašisti, jim je bila ta delavska trdnjava trn v peti, vendar je niso uspeli zlomiti. Preživela je fašizem in tudi vse povojne spremembe, seveda z različnimi prilagoditvami. Italijanski pomorski kodeks iz leta 1942 je predvideval, da vodi kompanijo konzul, izvoljen, toda z absolutno oblastjo. Danes dejansko vodi organizacijo odbor, s predsed-

nikom in podpredsedniki, torej na mnogo bolj demokratičen način. Še vedno pa se voli predsednik kot „konzul“, še vedno veljajo določila o tričetrtinski večini na volitvah.

Prav sedaj odpravljajo za nas težko razumljivi sistem treh vrst delavcev: polnopravni člani, pripravniki, občasni delavci. Nekdaj je veljalo, da imajo delo najprej in predvsem polnopravni člani, nato pripravniki — in slednjič, če ga je preveč, tudi občasni delavci. Tisto, kar je bilo za člana velika pravica, je bilo za druge pogosto krivica. Sedaj te tri kategorije odpravljajo tako, da postajajo z dogovorjenim tempom vsi delavci redni člani. Toda še vedno velja, da novih članov ne sprejemajo. Tako zaprt „trg delovne sile“ seve-

da omogoča izredno učinkovite nastope tistim, ki so organizirani v kompaniji. Že od leta 1965 niso sprejeli nikogar! Ta čas je promet v luki počasi naraščal, število delavcev pa se je zmanjšalo od dobrih 8.000 na manj kot 6.000! In vendar ne samo z lahkoto opravijo vse delo v luki, kar precej je dni, ko ni dela za vse. Moderna tehnološka revolucija, mehanizacija in zlasti promet s kontejnerji namreč v vseh lukah zmanjšujejo potrebo po delavcih oziroma silno dviga učinek modernega opremljenega delavca. Zato so si delavci v tem času izborili, da z vsjo luško mehanizacijo lahko delajo le člani kompanije, da imajo dober del manjše mehanizacije; da imajo lastne vzdrževalne delavnice za mehanizacijo, ves notranji transport v luki pa opravljajo člani kompanije — skratka, vse življenje v luki je odvisno od kompanije, teče, kot kompanija zahteva — in bi se ustavilo, če bi kompanija to sklenila za varstvo svojih pravic.

Sedež kompanije je nekakšen

dom luških delavcev. Poleg upravnih prostorov in obsežnega elektronskega centra, iz katerega izdajajo fakture za svoje storitve podjetnikom, ki opravljajo pretovor, in v katerem se opravi obračun njihovih osebnih dohodkov, imajo tudi lepe prostore za interesne krožke: knjižnico, lovsko sobo in drugo. Imajo svoj bife, svojo restavracijo in svojo samopostrežno trgovino, seveda s svojimi nižjimi cenami. Zanimivo pa je, da niso dosegli, da bi dobivali delavci zastoj zaščitno obleko ali delovno obleko; delavec jo mora kupiti sam. Toda pri operacijah, ki so glede varstva bolj zahtevne, je tarifa primerno višja, višja je tudi plača. Luški delavec je očitno privilegiran delavec v primeru z drugimi. Vodstvo kompanije je v rokah komunistov in socialistov. S svojim položajem so v glavnem zadovoljni. Ne želijo povečevati svoje udeležbe pri opremlu luke — nasprotno, želeli bi, da njihovo mehanizacijo prevzame državna ustanova. Želijo pa imeti v svojih ro-

kah prav vse posle v pristanišču, tudi tiste, ki šele nastajajo ali so bili do včeraj nepomembni. Iz luke želijo popolnoma izriniti privatne podjetnike, raje imajo opraviti z državno ustanovo, v katere vodstvu tudi sodelujejo njihovi predstavniki. Kakšno moč ima ob taki organizaciji delavcev sindikat, nam je ponazoril vodja državne ustanove z naslednjimi besedami: „Če pride jutri k meni predsednik sindikata luških delavcev in mi reče, da delavci zahtevajo, da na otočku za pretovor nafte montiramo kipe siren — jih bomo pač montirali, da bodo le zadovoljni... Seveda pa verjetno vselej ne gre vse tako gladko.“

V Genovi deluje podobna kompanija tudi za ladjedelce, ki opravljajo dela na ladjah. Vendar so delodajalci v precejšnji meri oslabilen njen položaj, tako da ima v svojih rokah le še izključno pravico opravljati dela na samih ladjah — dela v delavnicah na obali pa niso več v njenih rokah; tudi glede

osebnih dohodkov so v slabšem položaju. Delodajalci se z obema kompanijama borijo za to, da bi sami in neposredno plačevali delavce in da bi jih sami izbirali; izbirali bi radi tiste, ki bodo največ naredili, ter jih nagrajevali tako, da bodo čim bolj delali. Obe kompaniji pa sta dosegli pravico, da razporejata delavce na delo po vrsti, tako da delajo vsi enako število dni. Luški delavci tudi zaslužijo v bistvu enako: dobijo enako akontacijo za vsak opravljeni dan, enakomerno delijo zelo obsežni presežek za preseganje norm; razlike so le zavoljo vpliva delovnih razmer. Zlasti enakomerna delitev presežkov je novost. Sprva so delili tako, da je vsaka enota dobila celotni presežek norme na ladji, na kateri je delala, kasneje pa so delili pol skupini, pol vsem enako. Menijo, da je sedanji sistem bolj pravičen, ker zajema tudi tiste, za uspeh dela nujne delavce, ki ne delajo neposredno na ladji. No, morda se bodo vrnila na prejšnji sistem, — vsaj iz njihovih razprav bi sklepali, da nekateri delavci s sedanjim stanjem niso popolnoma zadovoljni, na vsak način pa gre za delitvene sisteme, ki so tudi za nas zanimivi.

KOMENTATORJEV STOLPEC

Premalo razumevanja za usnjarsko industrijo

Med vsemi gospodarskimi dejavnostmi, ki jih je prizadela lanska zamrzitev cen, je nedvomno imela največ ekonomske škode usnjarska predelovalna industrija. Osnovni vzrok za ekonomske težave te industrije je znan: akutno večletno pomanjkanje kože na domačem in na tujem trgu. Povrh vsega je cena kože v tujini višja kot doma, tako da se domačim predelovalcem veliko bolj splača kože izvažati kot prodajati. Razumljivo, da so kolektivi usnjarske predelovalne industrije upali, da bo zvezni izvršni svet sprostil cene usnjarskih izdelkov in jim s tem omogočil, da bi se obdržali na zeleni veji.

To pa se ni zgodilo; pričakovanja predelovalcev usnja o zvišanju cen se niso izpolnila. To je še zlasti prizadelo obutveno industrijo, kjer zvezna vlada ni volila nikakršnega povišanja cen, čeprav so se cene usnja povečale za tretjino. Zvezni zavod za cene je obutveni industriji le priporočil, naj ne vztraja pri zahtevi o povišanju cen vse obutvi, marveč naj si ustvarja dohodek s pomočjo višjih cen za nove proizvode. Vendar se je zgodilo vsaj to, da je ZIS omejil izvoz surovih kož, kar bo koristilo usnjarsko predelovalni industriji, ki že tako predehuje veliko uvoženih surovih kož, katerih cene so v zadnjem času porasle tudi za več kot 100 % v primerjavi s cenami v novembru 1971. leta. V kratkem bodo usnjarski dobavitelji tudi zahtevo za znižanje carinskih stopenj za uvoz strojev, ki bo veljalo predvidoma od 1. januarja lani, podobno kot to že velja za tekstilno industrijo.

V Sloveniji smo predlagali, naj bi zbrali sredstva za intervencijski uvoz surovih kož tako, da bi jih združili s sredstvi posameznih republik, ki jih prejemale iz sredstev emisije. V Sloveniji smo tudi že zaprosili za dodelitev obratnih sredstev za uvoz surovih kož iz emisije, vendar na to prošnjo od pristojnih zveznih organov še ni odgovora.

Prav tako še ni rešeno vprašanje tečajnih razlik za izvoz na Vzhod in povečanja premije za izvoz na zahod. Podjetja ustvarjajo tako izgubo z izvozom na Vzhod, saj veljajo za izvoz cene še iz septembra 1971. leta, medtem se je usnje podražilo za dobrih 50 %, legalno za nekaj manj, za 33 %. Nerešen je tudi zahtev za povečanje cen surovin kožam in usnju drobne.

Tudi na svetovnem trgu je čutiti veliko pomanjkanje surovih kož: cene rastejo od ene nabave kož do druge. Zato bi lahko samo sprostitev cen vsem proizvodom usnjarske predelovalne industrije napravila red na tržišču kož. Tako pa je ZIS sprostil le cene usnjeni galanteriji, ne pa tudi krznene konfekcije in izdelkom iz krzna. Razlog, zakaj so morale cene teh izdelkov ostati nižje, je zdaj znan; krznena konfekcija in izdelki iz usnja sodijo med luksuzne predmete, ki jih je ob splošnem odobravanju vedno mogoče podražiti v korist splošnih družbenih interesov. Razlika je le ta, da se denar iz takšnih podražitev, ki jim botruje visoka stopnja prometnega davka, steka v blagajne družbenopolitičnih skupnosti, če pa bi cene tem izdelkom sprostili, bi se sadovi podražitev stekali v usnjarsko predelovalno industrijo, to je v gospodarstvo. Takšni delitvi pri zaslužkih konjunkturnega blaga pa za zdaj zvezni organi očitno še niso posebno naklonjeni.

V. B.

Edina pot iz labirinta zaostalosti

Ali res drži, da temeljnih organizacij združenega dela ni mogoče ustanovljati, dokler ne bodo končani integracijski procesi v našem kmetijstvu?

Na nedavnem plenumu Republiškega odbora sindikata delavcev v kmetijstvu, živilski in tobačni industriji so govorili tudi o integraciji na področju kmetijstva, predelave in prometa s kmetijskimi pridelki. Že takrat, ko so razpravljali o ustanavljanju temeljnih organizacij združenega dela v njihovi panogi — o tej razpravi smo v našem listu že pisali — so nekateri poročevalci, predstavniki področnih odborov tega sindikata, opozorili na dokaj razširjeno mnenje v kmetijskih gospodarskih organizacijah, češ TOZD ni moč ustanovljati vse dotlej, dokler ne bodo vedeli, kdo se bo s kom združil. Kasneje so člani plenuma v razpravi o dozdajšnjih integracijskih procesih ovrgli to mnenje.

Zakaj?

Iz gradiva, ki ga je zbralo Kmetijsko poslovno združenje v Ljubljani, je razvidno, da so težnje po integraciji vse bolj izrazite tako v kmetijstvu kakor tudi v živilski industriji in v trgovini s kmetijskimi pridelki. Delovni kolektivi, zlasti še v številnih majhnih delovnih organizacijah, ugotavljajo, da zaostajajo za razvojem velikih agro-živilskih kombinatov doma in v svetu. Čutijo potrebo po večji gospodarski moči in boljši orga-

živinoreje. Ljubljanske mlekarne so večinoma že integrirale mlečno proizvodnjo v osrednjem delu Slovenije, hkrati pa so se združile z Mlekarno v Novem Sadu, ki organizira proizvodnjo mleka v vsej Vojvodini. Nekdanje trgovsko podjetje GRUDA v Ljubljani se v zadnjih letih močno uveljavlja kot organizator govedoreje in pobudnik široke kooperacije z zasebnimi kmeti. Naj omenimo še Slovenija-vino, ki postaja nosilec razvoja vinogradništva v severovzhodni Sloveniji in na Dolenjskem, Kmetijski kombinat v Vipavi, v katerem so skoraj vse kmetijske delovne organizacije na Goriškem in Vipavskem ter perutninarke kombinat, ki v kooperaciji že dokaj sodobno organizirajo perutninsko proizvodnjo, zdaj pa se trudijo, da bi zagotovili medsebojno strokovno, tehnično in tehnološko sodelovanje ter integracijo s trgovino.

To je skoraj vse, kar je bilo na tem področju doslej storjenega. So še številne pobude, ki pa jih zdaj še nismo uresničili predvsem zaradi „subjektivnih razlogov“, kot so rekli na plenarni seji. O teh „razlogih“, pravzaprav o odporih, bomo kdaj drugič bolj podrobno pisali. Dejstvo je namreč, da na mariborskem in ptujskem področju, na Dolenjskem, Gorenjskem, Notranjskem in na slovenski obali še niso uresničili integracijskih teženj delovnih kolektivov in so še daleč od sodobno organiziranih kmetijsko-živilskih proizvodnih enot.

Na plenarni seji republiškega odbora sindikata delavcev v kmetijstvu, živilski in v tobačni industriji so podrobno ocenili zdajšnje integracijske procese. Še zlasti so poudarili, da bi sleherna integracija morala temeljiti na dobro urejenih temeljnih organizacijah združenega dela, pa naj gre za kombinat, zadru-

ge ali za trgovsko podjetje. Zakaj ne bi torej že zdaj, ko še ne vedo, kako se bo po integraciji izoblikovala organizacijska struktura bodočih kombinatov, ustanavljali osnovne organizacije proizvajalcev, predelovalcev in prodajalcev, ki imajo enak interes do proizvodnje in prodaje in ki bodo kasneje s samoupravnimi sporazumi o združevanju ta interes tudi uveljavili. Še pravi, delovni kolektivi, organizirani kot samostojne enote, se bodo lažje združevali, ker bodo imeli čiste račune in dokončno izoblikovane proizvodne in poslovne težnje, saj je očitno, da je mogoče naša tržišča s kmetijskimi pridelki zadovoljivo oskrbovati le z dovolj široko in družbeno organizirano, med seboj poslovno povezano proizvodnjo. Nosilec takega razvoja je lahko le razvot in integriran družbeni sektor, ki na podlagi samoupravnih sporazumov zagotavlja, da bodo posamezne temeljne organizacije med seboj enakopravne, da bodo o oblikovanjih, delitvi in o tako imenovanem prelivanju sredstev odločali delavci sami. Le tako je možno trajno zagotoviti razvoj podjetja kot celote in njegovih sestavnih delov, hkrati pa učinkovito pritegniti v ta proces tudi zasebna kmetijstva.

Vsi tisti, ki trdijo, da ustanovitve dodatnih enot ne morejo uresničiti, ker na področju kmetijstva še ni znano, kdo se bo s kom združil, so se problema lotili na napačnem koncu, ali pa so to namenoma storili, ker se upirajo resničnemu samoupravljanju delavcev in kooperantov.

Plenum je opozoril sindikalne organizacije, ki so doslej takšna mnenja le registrirali, niso pa se jim upirale, naj organizirajo odkrito razpravo v kolektivih, ki naj omogoči, da bodo integracijo zasnovali na samoupravnosti in enakopravnosti temeljne organizacije združenega dela, na skrbno pripravljene dokumentacije in na skupnih dolgoročnih proizvodnih ter poslovnih interesih, ki izhajajo iz razmer na tržišču in potreb potrošnikov.

Ko se bo naše kmetijstvo tako organiziralo, najbrž ne bo več treba uvažati celo stročnega fižola, čebule in solate!

JANEZ VOLJČ

»I G O«

Ljubljana

Industrija gostinske opreme

TRNOVSKI PRISTAN 8

- Priporočamo
- našo kvaliteto
- serijsko in
- izvenserijsko
- gostinsko
- opremo!

● DOLENJSKA

Upadanje obrtništva

Iz analize poslovanja obrtnih delovnih organizacij je razvidno, da obrt na Dolenjskem zaostaja v celotnem dohodku v primerjavi s povprečjem Slovenije, in to kar za 25 %!

Število družbenih obrtnih organizacij se je znižalo za 11 podjetij, tako da jih je v vseh štirih občinah Dolenjske samo še 24. Do zmanjšanja števila obrtnih organizacij je prišlo predvsem zavoljo pripojitev k industriji ali pa zavoljo preraščanja v industrijo. Glavni problem obrti na Dolenjskem pa so pomanjkanje delovne sile in premajhna kreditna sredstva.

BRESI POHIŠTVO

V OBJEKTIVU

V MARCU Z ŽIČNICO NA KANIN

Gradnja prve faze sistema kaninskih žičnic, ki poleg 5700 metrov dolge gondolske žičnice z zmogljivostjo 900 potnikov na uro vključujejo še po dve sedežnici in vlečnici, restavracijo z 200 sedeži na zgornji postaji v višini 2220 metrov ter hotel B kategorije z 240 ležišči in zimskim bazenom v Bovcu, napreduje s polno paro. Vse namreč teče po programu, kar z drugimi besedami pomeni, da se bomo na Kanin vozili že v marcu 1973. leta, če le vreme ne bi prekrizalo računov. Skupni stroški gradnje te faze znašajo 80 milijonov dinarjev. Kot investitorja nastopata Gostinsko podjetje Bovec in Alpski turistični center Bovec, medtem ko sta s krediti — poleg številnih delovnih organizacij iz Goriške in Primorske — še zlasti pomagali Jugoslovanska investicijska banka iz Beograda in Ljubljanska banka.

Omeniti velja, da kaninske žičnice za naš zimski in tudi poletni

turizem pomenijo nekaj enkratnega. Na Kaninu kot najvišjemu vrhu v zahodnih Julijcih se namreč sneg „drži“ tudi v najbolj sušnih letih vsaj od decembra do konca maja, največkrat pa precej dlje. Tako bo Bovec s kaninskimi žičnicami postal naše visokogorsko smučarsko središče z najdaljšo sezono, kar tudi — ne glede na velik izbor smučišč vseh težavnih stopenj — pomeni njegovo največjo prednost v primerjavi z drugimi zimskošportnimi središči. Po drugi strani pa bodo kaninske žičnice, čez nekaj let povezane z že obstoječim sistemom italijanskih žičnic nad Nevejskim sedlom — tudi v poletnih mesecih nadvse dobrodošle planincem in drugim izletnikom, saj jim bodo odprle pot v zahodne Julijce, ki zdaj zaradi oddaljenosti, pomanjkanja vode in tudi brez vsake visokogorske postojanke praktično niso dostopni.

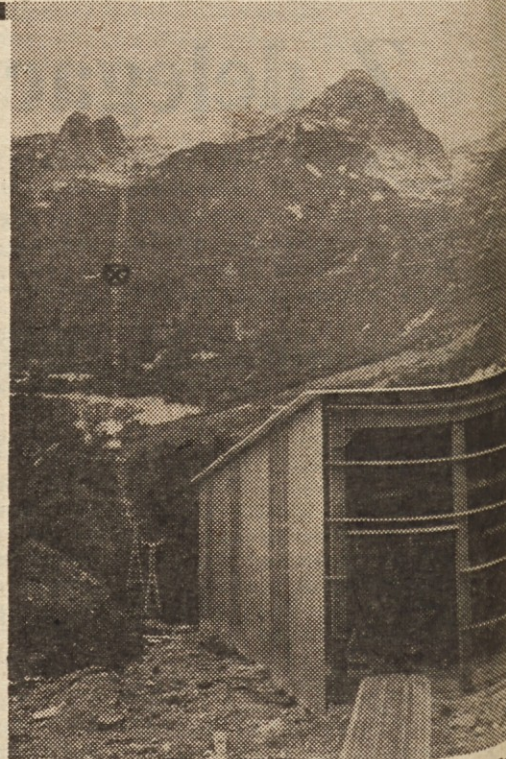
—mG

Podoba srednje postaje, do koder seže tudi novozgrajena, 8 km dolga cesta, se spreminja iz dneva v dan. Ko je prejšnji četrtlet nastal naš posnetek, je bil že viden skelet postaje

V takih gondolah se bomo vozili na Kanin. Dobavila jih je — tako kot vso drugo opremo — znana francoska tvrdka POMAGALSKI iz Grenobla

Spodnja postaja kaninske gondolske žičnice je že na red. Postavljeni so tudi vsi stebri, na 5,7 km dolgi trasi do zgornje postaje na sedlu Prevala (2220 m). Monterji mariborske Metalne in drugih podjetij na vso moč hitro z delom in bodo že te dni „položili“ nosilno in vlečno vrv med spodnjo in srednjo postajo, ki bo na višini 1200 m (njena lega je na posnetku označena s križem v krogu). Ta del žičnice bo začel obratovati še pred oktobrom letos.

iz ljubljane v new york

Z letali Pan American boste potovali iz Ljubljane v New York najhitreje in najudobneje. Naša letala letijo vsak dan iz Londona, Frankfurt, Rima, Pariza, Amsterdama in Bruslja.

Med poletom boste uživali razkošje največjega letala na svetu, našega 747. Vsi, ki so že potovali z našim 747 – bilo jih je več kot dva milijona – so bili navdušeni, ker so uživali med poletom: udobje, varnost in kuhinjo s svetovnimi specialitetami. Med poletom imate na voljo 12 zabavnih glasbenih programov in na izbiro dve filmski predstavi hkrati.

K rezervaciji vašega poleta sodijo v našo skrb še: rezervacije v hotelih, ogled mest, razni izleti in služba rent-a-car. Zagotovimo vam tudi rezervacije za potovanja do vseh mest v notranjosti Amerike.

V ameriških poslovalnicah Pan American vam naši rojaki iz ZDA lahko kupijo karto za polet v Ameriko; dostavimo vam jo v Jugoslavijo!

V vseh poslovalnicah JAT, turističnih agencijah ali neposredno pri nas boste zvedeli vse o naših posebnih, izletniških tarifah.

PAN AMERICAN, HOTEL SLAVIJA, SV. SAVE 9, 11000 BEOGRAD. TELEFON: (011) 411-484

Pan Am
letalska družba
z največjimi izkušnjami
na svetu

Železničarji napovedujejo bitko

Polletna bilanca je zdramila slovenske in istrske železničarje: cestno transportnim podjetjem napovedujejo konkurenčen boj

Ukrepi za povečanje obsega prevoza blaga v notranjem železniškem prometu, ki jih je na svoji zadnji seji sprejel UO ZZTP Ljubljana, kažejo, da bo že v bližnji prihodnosti predvsem po zaslugi obljubljenega izboljšanja kvalitete transportnih storitev na železnici – prišlo med slovenskimi železniškimi in cestnimi podjetji do ostrega konkurenčnega boja za „transportni primat“ v republiki.

K tej odločitvi združenega podjetja slovenskih železnic so pravzaprav pripomogli neugodni kazalci letošnjega bistveno manjšega obsega prevoza v notranjem in v dobršni meri tudi v tranzitnem železniškem prometu. Naše gospodarstvo namreč letos ni pokazalo večjega zanimanja za prevoze blaga v notranjem železniškem prometu, saj so bile njegove zahteve v prvi polovici leta za skoraj 11% manjše v primerjavi z istim obdobjem v minulemu letu. Železničarji tožijo predvsem za voljo manjšega obsega del pri nekaterih svojih stalnih partnerjih.

Na letošnji, precej manjši obseg prevozov na železnici, kot so ga železničarji pričakovali, so v znatni meri vplivali premogovniki. Tako so v prvih šestih mesecih letos naložili na železniške tovarne kompozicije 338.000 ton manj premoga kot lani. Vzrok za občutno manjši obseg prevozov premoga po železnici lahko iščemo v zmanjšani proizvodnji naših premogovnikov, precej premoga pa je ostalo kar „doma“, denimo v Velenju, za potrebe termoelektrarne. Za 105.000 ton je bil manjši tudi železniški prevoz nafte, ki se zdaj ne odvija več preko Slovenije, marveč se je preusmeril iz Kopra v Ploče. Tudi za 8000 ton manjši obseg nakladanja in prevoza gnojil je posledica zmanjšanja proizvodnje umetnih gnojil in ponekod celo opuščanja. Potemtakem so slovenske železnice prepeljale v letošnjem prvem polletju za 451.000 ton manj premoga, nafte in gnojil kot v prvih šestih mesecih lanskega leta.

Nič ugodnejši niso tudi kazalci o opravljenem mednarodnem tranzitu, zlasti v luškem prometu. Medtem ko so na pragrah Skupnosti jugoslovanskih železnic prepeljali v šestih mesecih letos že 1.018.250 ton blaga, so slovenski železničarji prepeljali le 656.218 ton blaga, kar je sicer precej nad lansko polletno ravni, vendar še vedno pod pričakovanji. Zlasti zaskrbljujoč pa je luški tranzit, preko katerega je šlo v Sloveniji v primerjavi s 1.590.000 tonami v državi komaj nekaj več kot 660.000 ton blaga. V celotnem tranzitnem prometu je ZZTP Ljubljana opravilo prevoz za 1.317.385 ton blaga – lani v prvih šestih mesecih 1.704.454 ton – na pragrah JZ pa je bilo v tem času prepeljano 2.608.271 ton blaga.

Že suhoparno naštevane številčnih kazalcev priča o tem, da je tranzitni promet ob polletju ostal na ravni lanskega leta, kar velja tudi za „suhozemski“ tranzit, nikakor pa ne za luški promet, ki se je zavoljo znane afere o prevozu železne rude za avstrijske državne železarne VOEST v Linzu zmanjšal za 492.035 ton!

Izboljšave pa napovedujejo v ZZTP Ljubljana tudi v tranzitnem prometu. Predvsem si bodo prizadevali okrepiti avstrijski tranzit preko reške in koprske luke, ki je zadnja leta zavoljo nesprejemljivih akvizicijskih in tarifnih ukrepov skoraj popolnoma usahnil. V zveze ne tarife in akvizicijske pogodbe bo treba po mnenju članov UO ZZTP vnesti konkurenčne cene, ki bi združenemu podjetju zagotovile povečanje tranzitnega prometa. Tranzitne zveze bi kazalo čimprej okrepiti tudi s Švico, saj je ta evropska država znana kot velik izvoznik, vendar se poslužuje večinoma cestnega tranzita in slednjič, vodstvo slovenskih železnic bo navezalo stike tudi z avstrijskimi zveznimi železnicami, da bi tako del prekomorskega tranzita ČSSR naravno povezali preko Avstrije in Slovenije s pristanišči na severnem Jadranu.

POZABLJENA RAZISKAVA TRŽIŠČA?

Ko smo prisostvovali seji UO ZZTP Ljubljana, smo dobili vtis, da so slovenski in istrski železničarji skoraj pozabili na nenehno spremljanje razvoja industrijske proizvodnje, kar pa bi morala že kot svojo primarno delovno obveznost opraviti služba za raziskavo tržišča združenega podjetja. Zdjaj so se nanjo „spomnili“ pet minut pred dvanajsto. Da bi povečali obseg prevoza blaga v notranjem železniškem prometu bodo skušali pritegniti nove strokovne kadre in tako čimprej okrepiti akvizicijsko službo v transport-

nih podjetjih. Proučili bodo tudi možnosti sofinanciranja gradnje novih industrijskih tirov pri vseh tistih delovnih organizacijah, ki doslej niso bile povezane z železnico. Sofinanciranje pa ne bo potrebno le pri gradnji novih tirov, pač pa tudi pri vzdrževanju obstoječih industrijskih tirov. Z vsemi delovnimi organizacijami, s katerimi se bodo odločili za skupno financiranje industrijskih tirov, bodo sklenili pogodbe za prevoz blaga po železnici.

Vse kaže, da bomo v doglednem času priče doslej najostrejšega konkurenčnega spopada med slovenskimi železničarji in cestnoprevoznimi podjetji. ZZTP Ljubljana namreč napoveduje bistven dvig kvalitete svojih transportnih storitev, in ko bo elektrificiran še zadnji del proge od Celja do Šentilja, bo železnica enakovreden partner cestnim podjetjem pri prevozu blaga na Slovenskem, zatrjujejo v ZZTP Ljubljana. Da bi vsaj omejili, če že ne docela preprečili monopolni položaj cestnih podjetij pri prevozu, bodo dostavne službe transportnih podjetij povečale število dovozov in odvozov, kupcem pa bodo dostavljali blago „na dom“.

Glavni vzrok za zaostajanje izkopa lignita je v pomanjkanju delavcev. Jamska obrata zaposlujeta v poprečju več kot 100 delavcev manj, kot bi jih sicer potrebovali za izpolnitev proizvodnih nalog. Tako so zavoljo pomanjkanja rudarjev izgubili približno 92.000 ton lignita. Člani osrednjega samoupravnega organa velenjskega Rudnika lignita so na zadnji seji opozorili, da je treba v prihodnjih mesecih z nadaljnjim izboljševanjem organizacije dela, z večjo delovno disciplino ter z zniževanjem proizvodnih stroškov zagotoviti izpolnitev letošnjega proizvodnega načrta, s katerim je predviden izkop 3.700.000 ton lignita, zlasti pa še zagotoviti možnosti za uredništev proizvodnega načrta v letu 1973, ko naj bi v velenjskem rudniku nakopali predvidoma 4.500.000 ton lignita. Povečan izkop lignita naj bi dosegli v letu 1973 predvsem s povečanjem storilnosti in z novim

POJEM ŠIROKE IZBIRE, SOLIDNE
POSTREŽBE, ZMERNIH CEN,
POJEM DOBREGA NAKUPA

TRGOVSKO PODJETJE
nama
LJUBLJANA

CENTRALNI DELAVSKI SVET RUDNIKA LIGNITA VELENJE
O POLLETNEM GOSPODARJENJU

Usvariti možnosti za rekorden izkop

Na zadnji seji Centralnega delavskega sveta Rudnika lignita Velenje so pregledali polletno gospodarjenje te delovne organizacije. Ugotovili so, da so velenjski rudarji v prvih šestih mesecih letos nakopali 1.863.000 ton lignita, ali 1% manj, kot je bilo predvideno, prodali pa so 1.982.000 ton lignita, od tega dobrih 150.000 ton na tuje. V primerjavi s prvim polletjem minulega leta so povečali izvoz lignita za več kot 200%. Sicer pa je Rudnik lignita Velenje dosegel v prvem polletju 1972 243 milijonov dinarjev celotnega dohodka, kar je 1,6% več.

izvažalnim nadkopom na jugu jame Preloge, ki je že prebit in prav zdaj v njem montirajo mehanizacijo. Kasnijo pa raziskovalno – odpiralna dela v južnem krilu zahodnega polja jame Preloge zavoljo težjih delovnih razmer, kot so predvidevali – tako da letos v južnem krilu zahodnega polja jame Preloge še ne bodo začeli kopati lignita.

Ker so pred delovno skupnostjo Rudnika lignita Velenje v prihodnjih mesecih zahtevne naloge, zlasti še zagotovitev možnosti za predvideno rekordno proizvodnjo v letu 1973, bodo o gospodarjenju in o nalogah razpravljali v vseh samostojnih organizacijah združenega dela rudnika. (vš)

izvažalnim nadkopom na jugu jame Preloge, ki je že prebit in prav zdaj v njem montirajo mehanizacijo. Kasnijo pa raziskovalno – odpiralna dela v južnem krilu zahodnega polja jame Preloge zavoljo težjih delovnih razmer, kot so predvidevali – tako da letos v južnem krilu zahodnega polja jame Preloge še ne bodo začeli kopati lignita.

Ker so pred delovno skupnostjo Rudnika lignita Velenje v prihodnjih mesecih zahtevne naloge, zlasti še zagotovitev možnosti za predvideno rekordno proizvodnjo v letu 1973, bodo o gospodarjenju in o nalogah razpravljali v vseh samostojnih organizacijah združenega dela rudnika. (vš)

● SLOVENJ GRADEC

Nove servisne delavnice Viator

V Mislinjski, Dravski in Mežiški dolini izredno hitro narašča število motornih vozil. Zato imajo na servisu Viatorja v Slovenj Gradcu, ki je edini večji servis za popravilo motornih vozil na Koroškem, polne roke dela. Pri tem jim povzroča največje težave prav pomanjkanje prostorov.

Letos so se odločili, da bodo z novogradnjo rešili ta problem. Te dni so začeli postavljati zgradbo za servisne delavnice. Zgradba bo montažnega tipa, veljala pa bo 3.800.000 dinarjev. V novih prostorih bodo uredili sodobna servisa za avtomobile Zastava in Škoda. Računajo, da bodo novi prostori nared že do konca septembra letos.

V poslovnih enotah Viator na Prevaljah, v njenem sestavu je tudi slovenjgraški servis, računajo, da bi v prihodnjih letih zgradili v središču Mislinjske doline še eno zgradbo za potrebe servisnih delavnic, saj želijo urediti servise tudi še za nekaj drugih vrst motornih vozil. (An)

KATALOG OSNOV IN MERIL

samoupravnih
sporazumov
družbenih
dejavnosti.

(KATALOG ŠT. 3)
ŠE NA ZALOGI

Naročila sprejema
ČZP Delavske enotnosti, Ljubljana,
Dalmatinova 4

... v jugoslovanskih sindikatih

OD BESED
K DEJANJEM

BOSNA IN HERCEGOVINA

Predsedstvo konference Zveze sindikatov BiH je na zadnji seji obravnavalo uresničevanje stabilizacijske politike. Ugotovilo pa je, da so vse oblike porabe prerasle predvidene meje, kar zdaj povzroča, da nekaj desetstisoč delavcev, med njimi tudi tisti iz najbolj ranljivih podjetij, ne prejema redno zasluženih dohodkov. Izgube pritiskajo k tlem tudi tiste, ki dobro gospodarijo. Zanimivo pa je dejstvo, da delovne organizacije, ki poslujejo z izgubo, povečujejo osebne dohodeke bolj kot tiste, ki dobro poslujejo. Nelikvidnost je dosegla že takšno stopnjo, da resno ogroža normalne tokove družbene reprodukcije in devalvira že dosežene rezultate. Očitno je, da se politika stabilizacije uveljavlja le v besedah, ne pa tudi v dejanjih. In ker nestabilnost najbolj prizadene delavski razred in njegov standard, ker ceno za nestabilnost in inflacijo plačujejo delavci, je predsedstvo pozvalo vse sindikalne organizacije v republiki, da se brezkompromisno zavzamejo za ponovno uveljavitev načel gospodarske reforme.

ČUDEN RED!

Po predlogu sveta za gospodarske odnose s tujino gospodarske zbornice Jugoslavije naj bi sankcije za prestopke v poslovanju s tujino zaostri do skrajnih meja. Ta zahteva je posledica rezultatov, do katerih je prišla delovna skupina zveznega sekretariata za zunanjo trgovino in sekretariata za zunanje zadeve. Po podatkih te skupine kakih 45 % naše zunanjetrgovinske menjave z Avstrijo opravljajo podjetja, ki so jih ustanovili državljani. Med njimi je mnogo emigrantov, ki se posebno prizadevajo, da bi čimveč blaga izvozili v Jugoslavijo, ne pa da bi ga iz naše države izvažali. V Jugoslaviji prav tako privatniki držijo v svojih rokah precej zunanje trgovine: raču-

najo, da trenutno kakih 10.000 naših in tujih državljanov pri nas brezpravno zastopa tuje tvrdke.

Vendar samo zakonske sankcije ne morejo dati zadovoljivih rezultatov. Naša predstavništva in gospodarske zbornice bi morali registrirati takšne pojave in o njih obveščati organe upravljanja podjetij, katerih uslužbenci so udeleženi v takšni trgovini. Razen tega je treba okrepiti notranje nadzorstvo nad poslovanjem z visokimi vsotami, s katerimi razpolagajo predstavništva, iz inozemstva pa odpoklicati ljudi, ki so vpleteni v umazano poslovanje ter jim prepovedati kakršnokoli delo v zunanji trgovini.

Brez izjeme

Poslanci pokrajinskega sveta skupščine Vojvodine niso sprejeli predloga pokrajinskega izvršnega sveta o spremembah zakona, po katerem naj bi bile delovne organizacije posameznih gospodarskih panog oproščene obveznega vpisa posojila za kreditiranje premalo razvitih republik in pokrajine Kosovo. Sklenili so, da nobena delovna organizacija ne more biti oproščena vpisa posojila, predlagali pa so, naj bi bila stopnja vpisa posojila manjša kot predlaga izvršni svet, in sicer naj bi znašala 1,95 %. V sklad s nerazvite republike in pokrajino Kosovo bi Vojvodina tako vplačala kakih 350 milijonov dinarjev.

Novi plinovodi?

Te dni bo mednarodna banka za obnovo in razvoj sklepala o sodelovanju v financiranju programa plinifikacije v jugovzhodnem delu Jugoslavije. Tej instituciji so že poslali podroben projekt gradnje plinske mreže v Srbiji, poleg tega pa so prišli v

Jugoslavijo strokovnjaki mednarodne banke, ki so na mostu samem ocenili upravičenost projekta. Po reviziji plana zavoljo zadnje devalvacije dinarja pričakujejo od mednarodne banke kredit v višini 660 milijonov dinarjev.

O ČEM SMO SE ŽE SPORAZUMELI

Kaže, da smo uspeli politiko delitve v državi že dokaj poenotiti, čeprav bo potrebno zasnovati tudi medrepubliški družbeni dogovor o usmerjanju delitve dohodka in osebnih dohodkov

Kot je znano, smo z družbenimi dogovori in samoupravnimi sporazumi o usmerjanju delitve dohodka in osebnih dohodkov začeli odpravljati razlike v osebnih dohodkih za enak in podoben delovni prispevek. Hkrati z uveljavljanjem politike usklajevanja osebnih dohodkov pa si prizadevamo zagotoviti tudi ekonomsko bolj ugodno razmerje med naložbami ter osebno in skupno porabo. Dosedanji potek samoupravnega sporazumevanja in družbenega dogovarjanja o usmerjanju in delitvi dohodka in osebnih dohodkov dokazuje, da je mogoče urejati vprašanje delitve tudi na samoupraven način in ne le z administrativnimi ukrepi. S to družbeno akcijo smo razen tega začeli povečevati najnižje osebne dohodeke ter omejevati rast najvišjih, hkrati pa tudi uvajati solidarnostne primere v delitev, predvsem kar zadeva sredstva skupne porabe.

Tudi v drugih republikah – ne le v Sloveniji – so se že odločili za samoupravno usmerjanje delitve, ki naj nadomesti zakonske prepovedi o nadpovprečni delitvi, zagotovila o minimalnih osebnih dohodkih ter druge administrativne posege v delitev.

Na področju osebnih dohodkov so končno tudi že znane številke najnižjih in najvišjih osebnih dohodkov v posameznih republikah. Najnižje osebne dohodeke so določile vse republike – razen Črne gore – in sicer: v Bosni in Hercegovini 752 din, Makedoniji 830 din, Sloveniji 800, Hrvaški 850, v Srbiji pa najnižji osebni dohodek ne more biti nižji od 60 % povprečnega osebnega dohodka v občini, tako da je od občine do občine različen. Najvišji osebni dohodki v

Črni gori lahko znašajo 5.500, v Makedoniji in Sloveniji 6.000, Hrvaški 6.128, v Bosni in Hercegovini 5.566, Srbiji 6.745, Vojvodini 6.000 in na Kosovu 5.000 dinarjev. V vseh republikah je najvišji osebni dohodek fiksen, kar pomeni, da delavec po nikakršni osnovi ne more prejeti večjega osebnega dohodka, le v Sloveniji je določen za normalen delovni uspeh in ga odvisno od doseženega lahko v delovnih organizacijah tudi zvišajo.

Znana so tudi že določila o višini regresa za letovanje, ki v Sloveniji in Črni gori ne more biti višji od 600, v Bosni in Hercegovini 750, Makedoniji 800, v Srbiji in na Hrvaškem pa ne more biti višji od enomesečnega osebnega dohodka delavcev v gospodarstvu. Razen Hrvaške so vse republike limitirale tudi dnevnice, nadomestila za uporabo lastnega avtomobila v službene namene ter višino nadomestila za ločeno življenje, na Hrvaškem so določili višino teh nadomestil le za tiste organizacije, ki niso sklenile samoupravnega sporazuma.

Naštetih podatki o tem, kako delimo osebne dohodeke v posameznih republikah, pričajo, da nam je uspelo politiko delitve v jugoslovanskem gospodarskem prostoru že dokaj poenotiti. Kljub temu pa dosedanje gibanje osebnih dohodkov v posameznih predelih države narekuje tudi sprejem medrepubliškega družbenega dogovora o usmerjanju delitve dohodka in osebnih dohodkov. Tak medrepubliški dogovor je treba sprejeti predvsem zaradi varovanja enotnosti jugoslovanskega trga in utrjevanja socialne varnosti delavcev v vseh delih Jugoslavije.

V. K.

VEČ VARSTVA

S samoupravnim sporazumom o usklajevanju delitve dohodka in osebnih dohodkov, ki ga je minuli mesec podpisalo 71 delovnih organizacij v gradbeni dejavnosti in gradbenem obrtništvu Srbije, so na tem področju prvič določili minimalne standarde življenjskih in delovnih razmer zaposlenih. Delovne organizacije so se zavezale, da bodo svojim delavcem zagotovile v stalnih stanovanjskih objektih po 4,5 kv. metra prostora, v sobi so lahko največ štirje, na vsakih 15 oseb mora priti kopalnica, na 4 umivalnik. Vsem delavcem pa bodo zagotovile družbeno prehrano, ki mora ustrezati predpisanim normativom. Pomembno je tudi določilo, s katerim se prepoveduje odpuščanje delavcev, ki predstavljajo tehnološki presežek. Vsi bolni, stari in onemogli

delavci ter invalidi dela bodo dobili od svojih delovnih organizacij nadomestilo, ki bo krilo razliko med dejansko doseženim dohodkom in dohodkom, ki bi ga dobili s 100 % izpolnitvijo norme.

HRVAŠKA

Odločitev za naftovod

V INI so sprejeli sklep o gradnji naftovoda Reka-Sisak-Botovo v dolžini 274 km z zmogljivostjo 16 milijonov ton nafte letno. Od skupno 1,50 milijarde investicij naj bi INA zagotovila 70 %, 100 milijonov dinarjev bo dala skupščina Zagreba, računajo pa tudi na udeležbo republike. Inozemski dobavitelji opreme naj bi prav tako dali kredit. Z inozemskimi uporabniki naftovoda pa se graditelji o finančnih odnosih še niso dokončno dogovorili.

VOJVODINA

Poslej bolj organizirano

Pokrajinski komite ZK Vojvodina je dal pobudo za „sestaj“ dogovorov z najodgovornejšimi ljudmi v kmetijstvu in živilski industriji Vojvodine, na katerih bodo konkretno proučili uresničevanje sklepov pokrajinskega komiteja o integraciji v agroindustriji. Doslej so se že sestali predstavniki proizvajalcev, predelovalcev in prometa s pšenico, ki bodo v kratkem ustanovili enotno poslovno skupnost. Namen povezovanja ni doseči monopol na tržišču s pšenico in moko, marveč boljše organiziranost in poslovna povezanost. Vojvodina s svojimi

1.650.000 hektari orne zemlje in 125 tovarnami živilske stroke bi ob boljši organiziranosti in poslovni povezanosti lahko občutno povečala svoj dohodek.

Razdrobljenost in nelojalna konkurenca pa sta že precej zmanjšali njen dohodek na jugoslovanskem in na tujem tržišču.

Tretjina kršilcev

V prvem polletju je zvezna tržna inšpekcija nadzorovala izvajanje predpisov v 26.380 delovnih organizacijah in v kakih 40.000 poslovnih enotah. Ugotovila je, da je 35 % podjetij kršilo predpise. Podjetja zlasti zlorabljajo zunanjetrgovinske predpise pri uvozu blaga za dodelavo.

TE DNI
SO REKLI

Podpredsednik občinske konference ZK Zadar, Grgo STIPIĆ za RAD:

Ko je govora o samoupravljanju, velja poudariti, da se le-to načeloma zaustavlja nekje pri vrstih delovne organizacije. Nikomur ni mar, kaj se dogaja na sosednjem „dvorišču“. Delavci kot da ne bi hoteli razširiti svojega zanimanja onstran tovarniških plotov, kot da ne bi hoteli doumeti, da so njihove odločitve veliko širšega pomena, da morajo vplivati tudi na druge samoupravne strukture, na druge delovne organizacije. Vendar pa to ni samo krivda delavcev. Takšno je splošno razpoloženje, v katerega smo se domala vsi zazibali.

Kaj lahko sprejememo tezo, da mora biti delavec tedaj, ko nekaj napravi, proizvede, tudi nagrajen, da mora prejeti osebni dohodek. Vendar pa ta teza v svojem bistvu pravzaprav pravi o tem, da je delavec še naprej v meznem odnosu. Ali ne delamo s tem medvedje usluge tudi samoupravljanju in ocenam o realnem položaju delavcev kot samoupravljalcev? Res je, delavec mora prejeti svoj osebni dohodek, toda vprašanje je, kako in kdaj. Nedvomno je prvi korak nekaj proizvesti, toda temu mora slediti tudi drugi, še težji in še pomembnejši – proizvod je treba realizirati na tržišču. Zato torej naše pogosto demagoško poudarjanje tega, da mora delavec prejeti tisto, kar je zaslužil – ne glede na to, ali je proizvod tudi prodal – po svojem bistvu pomeni ohranjanje meznega psihologije in nezainteresanosti. Kaj bi se primerilo, če bi se za denarje lotili obratno in rekli: ni denarja, dokler vsega ne prodamo? Mislim, da bi bili tedaj delavci veliko bolj zainteresirani za dogajanje v kolektivu in okoli njega, prepričan sem, da bi iskali krivce za slabo gospodarjenje, da bi s prstom pokazali na vse, ki se okoriščajo s tujim delom, zagovarjajo pa interese delavskega razreda...

Član Zveznega izvršnega sveta Momčilo CEMOVIĆ za BORBO:

Izvenproračunske bilance republik in pokrajin danes združujejo razen sredstev nekdanjih republiških investicijskih skladov tudi del državnega kapitala, s katerim je prej upravljala federacija. Ta sredstva so razporejena na obveznosti republik in pokrajin na podlagi poprejšnjih investicijskih odločitev, sprejetih v republikah in v federaciji. Sredstva državnega kapitala v občinah pa zvečine izvirajo iz lokalnih investicijskih skladov. Ves ta državni kapital je izločen in na posebnem računu.

Po informacijah, ki so nam na voljo, pa je prišlo do določenih sprememb: nekatere družbenopolitične skupnosti so del državnega kapitala odstopile gospodarskim organizacijam kot sanacijska sredstva ali kako drugače. Vendar pa ta državni kapital še v nobeni republici in pokrajini ni v celoti ukinjen. Vzrokov za to je več. Prvi je v dejstvu, da so ohranjanje državnega kapitala povzročile že sprejete obveznosti za investicije, drugi pa je v tem, da še vedno nismo konstituirali novega sistema razširjene reprodukcije, s katerim bi nadomestili funkcijo državnega kapitala in drugače predvideli zadovoljevanje skupnih potreb, predvsem za velike objekte infrastrukture, za beneficiranje pogorijev pri naložbah v razvoj posameznih dejavnosti...

PODOBE NAŠEGA ČASA

Potrkal je ondan pri tajnici odgovornega moža njegov prijatelj iz mladih let, povedal kdo je, se razveselil njenega prijaznega nasmeha in vstopil.

— O, zdravo, Tine, stara sablja!

— O, zdravo, Tone! Ali utegneš?

— Še vprašaj! Sedi! Kaj boš: viski, vinjak, sok, kavo?

— Če lahko — kavo. Zgodaj je še!

— Tovarišica Francka, dve kavi! Kaj te je prineslo mimo?

— Skrbi!

— Beži, beži! Le kakšne skrbi naj bi te trle pri teh letih?

— Skrbi zaradi jame.

— Kakšne jame, za vraga!? Ne bodi no skrivnost!

— Gradbene! Zasipali ste mi jo!

— Pa ne, da si bil med tistimi šestimi črnograditelji na Mohegunčljč kih.

— Med šestinštiridesetimi, ne med šestimi.

— Le šest jam je bilo še tam, kolikor vem. Vsi drugi so spravili gradnje že do plošče in krepko čez.

— Na črno!

— No, ja! Po pravici povej: ali res še nisi spravil hiše

jemljejo denar za drugo ali tretjo hišo... No, saj sam veš, kakšna akcija je zdaj; bolje si podkovan v politiki kot jaz. Zdaj pa kot strela iz jasnega to! Za ene velja zakon, za drugega pa ne!

— Na koga pa zdaj ciljaš?

— Na Cirila!

— Kaj je z njim?

— Zraven je!

— Kje?

— Kaj že ima kakšno?

— Dve. Ena je pripisana na ženo, druga na sina.

— In da je zgradil še eno — na črno?

— Ja! Ima pa tudi dva vikenda: enega ob morju, drugega na Gorenjskem.

— Na črno?

— Ja, enega na črno, drugega na ženo!

— O, ti falot ti! Ta me je pa res razočaral. Vidiš, Tine, to imaš, če se ljudem preveč razdajaš.

— Ali mu nisi prav ti povedal, kakšni predpisi se pripravljajo v zvezi s prometom gradbenih zemljišč?

— No ja, enkrat je beseda med menoj in njim res nanesla tudi na to. Kako pa ti to veš?

— Kupil je dve parceli tik pred zaporo prometa z zemljišči. Da sta si pa tako med seboj kot tisto in srajca, oh, oprost, sicer pa to vsi vedo.

— O, ti falot ti. Čakaj, čakaj, to mu jo bom zagodel!

— Kaj boš storil zdaj?

— Ali veš, da je zaprosil, naj bi ga kot upokojenca po takšni ali drugačni liniji oprostili komunalnega prispevka? Saj res: ali je sploh

že upokojen?

— Seveda je. Tristo jih dobi iz tega naslova vsak mesec na roke.

— In je hkrati tudi še aktiven?

— Aktiven. Pri nas je!

— Mu dajete nagrado?

— Kar plačo!

— O, ti falot ti! To mu jo bom zagodel!

— Saj ni treba! Kaj misliš storiti? Jaz nisem za lov na čarovnice!

— Jaz tudi ne! Kar tako se nam pa spet ne sme izmuzniti. Če drugega ne, mu bomo prošnjo odločno odbili in pika! Naj kar plača komunalni prispevek za priključke, takse in drugo po zakonu. Bo že videl vraga!

— A kaj bo z mojo jamo?

— Tvoja jama je pa zdaj zasuta, ne? Tu ni več kaj storiti! Sklenjeno je bilo, da se vse jame brez razlike radikalno in ob pomoči LM zaspilje in pika.

— Škoda, res škoda, da nisi z gradnjo bolj pohitel. Zdaj je, kot je, kaj hočemo! Žal mi je, resnično žal, saj si človek, kot se spodobi, a res ti ne morem pomagati.

VINKO BLATNIK

Za zgled

Ministri za prosveto in kulturo zahodnonemških pokrajinskih vlad so na nedavnem sestanku razpravljali o šolanju otrok gostujočih delavcev. Pri tem so kot posebno zgleden primer skrbi držav, iz katerih so prišli delavci, navedli Slovenijo, ki je pokazala posebno zavzetost za otroke svojih delavcev. Slovenija skrbi, da njeni šolarji redno obiskujejo pouk ter se učijo nemško, pri tem pa posvečajo veliko pozornost tudi učenju slovenskega jezika ter predmetov, ki so posebno pomembni v domovini otrok.

Zahodnonemški prosvetni ministri so si za prihodnje šolsko leto postavili dve poglaviti nalogi: kar največ otrok tujih delavcev usposobiti, da se bodo lahko vključili v delo rednih nemških šol, hkrati pa zagotoviti da se otroci ne bi odtujili domovini in ne bi pozabili materinega jezika.

KORENITO

pod streho? Nikar me ne hecaj!

— Nisem, res ne!

— Kako, da ne?!

— Čakal sem na vaše papirje! Po gradbišču so hodile inspekcije in nas strašile, jaz pa nimam toliko denarja, da bi ga metal skozi okno. Še tiste štiri milijone za zemljo sem zbral s težavo. Šest nas je ubogalo in čakalo; drugi, ki so imeli več pod palcem, so pa gradili na črno. Nas šest se je oddahnilo šele, ko se je začelo nekaj govoriti, da se bo vsem tistim, ki ne morejo dokazati, od kod

— Med tistimi štiridesetimi, ki ste se jim izognili. Ste se jih zbal?

— No, veš kaj, takole pa pogovora res ne bova nadaljevala. Ali kar naprej vstajaš z levo nogo? Kolikor jaz vem, je s Cirilom vse v redu! Zakaj človeku ne privoščiš strehe nad glavo?

— Oprosti, zaneslo me je!

Pozabil sem, da sem te pravzaprav prišel prosit za legalizacijo gradbene jame, ne pa tožarit tiste, ki vas niso poslušali. Kljub temu pa bi nič ne rekel, če bi to ne bila že tretja Cirilova hiša.

Te ani je v Kranju bolj živahno kot navadno. Posebno v Savskem logu, kjer je prav tedaj odprt XXII. Gorenjski sejem in kjer 308 razstavljalcev — od tega 93 tujih iz dvanaestih držav — razstavlja in prodaja svoje izdelke. Notranji in zunanji razstavniki so posebno v popoldanskih urah polni obiskovalcev. Ti v veliki večini niso navadni radovedneži, marveč resni kupci. Sejamski popusti so še posebno zanimivi za tiste, ki si nameravajo kupiti pohištvo ali gospodinjsko opremo. Mnogo je takih, ki nakup raje odložijo za nekaj mesecev in pri tem, vsaj pri večjih zneskih, kar precej prihranijo. Veliko zanimanje je tudi letos za kmetijsko mehanizacijo, še prav posebno za manjše traktorje s priključki. Nasploh si kmetijske stroje ogledujejo le kmetovalci in prav zanimivo je prisluhniti njihovem razgovoru. Vse znamke poznajo in tudi slabe in dobre lastnosti posameznega stroja. Za vsako podrobnost se zanimajo.

Ena od značilnosti letošnjega gorenjskega sejma je prav gotovo ta, da Gorenjci najbolj potrebujejo novo pohištvo, če se seveda razstavljalci oziroma prodajalci ne motijo. Tako ga na svojih razstavnih prostorih prikazujejo skoraj vsi slovenski proizvajalci, na drugi strani pa prav isto pohištvo ponujajo tudi trgovci. Čisto po občutku bi lahko rekli, da je vsaj ena tretjina pokritega razstavnega prostora napolnjena s pohištvom.

Na sejmu pogrešamo nekatera večja kranjska trgovska in proizvodna podjetja. Morda se zanašajo na svoje trgovine v mestu ali pa prostor na sejmu velikodušno odstopajo konkurentom. Obiskovalcu se tudi vsiljuje občutek, da je na gorenjskem sejmu vsako leto več zasebnih obrtnikov, ki prodajajo svoje izdelke, od pohištva, pletenin, čevljev, avtomobilskih prikolice pa do spominkov.

Pozno popoldne in zvečer pa zaživijo gostinski prostori in zabavni parki. Kar prejemajhen prostor imajo, toliko se ob večerih nabere ljudi. Večine prav nič ne moti, da za jedajo in pijačo plačujejo sejemske cene, ki pa so jih gostinci nastavili ravno narobe kot na sejmu — znatno višje.

Velik vrtiljak, ki so ga postavili v zabavnem parku in se je začel vrteti 4. avgusta, se bo v torek 15. avgusta ustavil, ko bodo letošnji gorenjski sejem zaprli.

AA

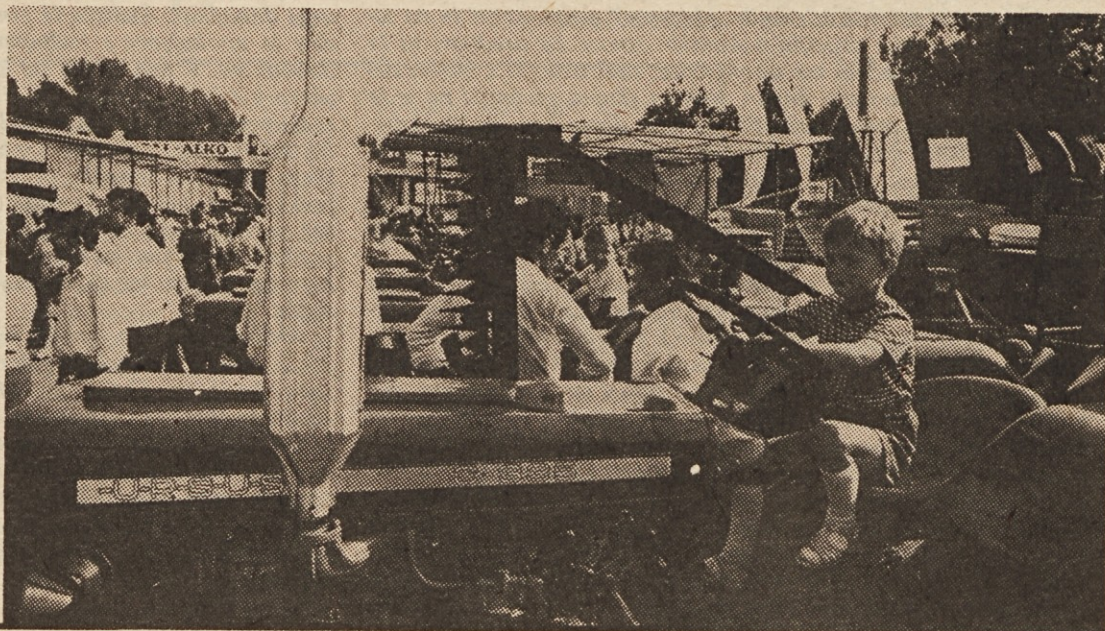

Sejemski vrtiljak

Desno: Pa na zdravje! Čeprav je le sadni sok. V poletni vročini in sejamski gneči, se še najbolje prileže.

Spodaj: Medtem ko so starejši premlevali dobre in slabe strani, predvsem pa ceno traktorja, si je najmlajši že predstavljal, kako se sam vozi po domačem dvorišču.

Avtomobili, motorji, kolesa na kredit in po sejamskih cenah. Mali Janezek iz Radovljice pa je dobil nov tricikel in odločno zatrdil, da se bo z njim odpeljal do doma.

Na letošnjem Gorenjskem sejmu se je prvič z lastnim paviljonom predstavila gospodarska zbornica Koroške.

IZ NAŠE SAMOUPRAVNE PRAKSE ALI: ZAPLETI OB REELEKCIJI DIREKTORJA
PODJETJA SKIP LJUBLJANA

TAKO PO DOMAČE PA LE NE GRE!

Zakaj skupščina občine Ljubljana-Šiška zahteva »vzpostavitev prejšnjega stanja« in opozarja na protiusustavno in nezakonito ravnanje delavskega sveta podjetja SKIP

Samoupravni organi strojno kovinskega industrijskega podjetja SKIP Ljubljana imajo te dni toliko dela in skrbi kot že dolgo ne. Pri vsem skupaj pa je značilno, da ne gre za razreševanje kakršnih že budi gospodarskih težav, ampak za razreševanje problemov v zvezi z reelekcijo direktorja, ki pa so jih — kdo ve zakaj — povzročili sami.

Poglejmo najprej, za kaj pravzaprav gre!

Dosedanjemu direktorju podjetja Bojanu Šegi je februarja letos potekel mandat. Ker izpolnjuje pogoje za upokojeitev, ponovno pa niti ni nameraval kandidirati, ga je delavski svet do izvolitve novega direktorja na seji 25. februarja letos imenoval za vršilca dolžnosti direktorja, obenem pa objavil razpis za novega direktorja.

Do roka se je na razpis prijavilo šest kandidatov. Nihče ni izpolnjeval vseh pogojev, določenih s statutom delovne organizacije; statut namreč določa, da mora imeti direktor osem let prakse na vodilnih mestih in naziv diplomiranega ekonomista ali inženirja strojništva ali petnajst let prakse ter priznano srednjo strokovno izobrazbo. Kljub temu, da nihče od kandidatov ni izpolnjeval razpisnih pogojev, je komisija za izvedbo razpisa le predlagala delavskemu svetu v dokončni izbor dva kandidata, ki sta bila po pogojih, ki jih izpolnjujeta, še najbližje zahtevam statuta.

BIREST
POHIŠTVO

Če bi delavski svet podjetja SKIP, ki je o predlogu razpravljajal na seji dne 17. julija letos, resno jemal izvolitev novega direktorja, zaradi nepremišljenosti prav gotovo ne bi sprejel

cele vrste nezakonitih sklepov. Na tej seji je namreč delavski svet enega izmed predlaganih kandidatov za direktorja dipl. pravnika Štefana Kranjca — imenoval za vršilca dolžnosti direktorja, obenem pa razrešil v. d. direktorja Bojana Šego. Slednji se je pritožil delavskemu svetu, obenem pa zahteval tudi varstvo zakonitosti in zato o zadevi obvestil skupščino občine Ljubljana Šiška.

Pritožbo vršilca dolžnosti direktorja Bojana Šego je delavski svet podjetja SKIP obravnaval že na prvi naslednji seji dne 28. julija in jo zavrnil kot brezpredmetno. Na isti seji pa je izglasoval še dva sklepa:

— da predlaga delovni skupnosti v sprejem spremembo dveh odstavkov tistega člena statuta, ki govori o pogojih za izvolitev direktorja podjetja;

— da dipl. iur. Štefan Kranjec takoj postane direktor podjetja.

Z ZAKONITOSTJO NI IGRAČKANJA

Igračkanje z zakonitostjo, kakršnega se je poslužil delavski svet podjetja SKIP, je preveč značilno, obenem pa tudi poučno, da o njem ne bi spregovorili še nekaj več.

„Izvirni greh“ je bil storjen takrat, ko je komisija za izvedbo razpisa za novega direktorja predlagala delavskemu svetu v izbor dva kandidata, ki nista izpolnjevala vseh pogojev, delavski svet pa je pristal, da o tem razpravlja.

Naslednja nezakonitost in protiusustavnost je bila v tem, da

je delavski svet izvolil Štefana Kranjca za vršilca dolžnosti direktorja, na kar imenovani sploh ni pristal, oziroma da je razrešil takrat in še danes zakonitega v. d. direktorja Bojana Šego.

Višek napačnega ravnanja in obenem porog samoupravljanju pa pomeni sklep o izvolitvi Štefana Kranjca za novega direktorja, ne da bi bil pred tem — skladno s statutom — izveden postopek za spremembo statuta. Praktično to namreč pomeni, kot da je delavski svet obvestil kolektiv, da že ima novega direktorja in da sprememba statuta pomeni navadno formalnost, ki jo zahtevajo občina in drugi zunanji dejavniki.

Ker Štefan Kranjec za direktorja podjetja očitno ni bil izvoljen po zakoniti poti, je slednjič treba uveljaviti tudi „prejšnje stanje“, kar po domače povedano pomeni, da je iz registra podjetij pri Okrožnem gospodarskem sodišču v Ljubljani treba izbrisati Štefana Kranjca in ponovno vpisati Bojana Šego.

Vse to pa so tudi vzroki, zaradi katerih se je skupščina občine Ljubljana Šiška morala „vnešati“ v reelekcijo direktorja podjetja SKIP in zagroziti z vsemi posledicami, če samoupravni organi tega podjetja ne bodo popravili storjenih napak ter novega direktorja izvolili na zakonit način.

Ni treba, da bi bili formalisti, če ji dajemo prav! Za preveč hude kršitve zakonodaje, ustave in samoupravljanja namreč gre, da bi ob njih molčali, kot tudi ne bi molčali v primeru, če bi občinska skupščina ali kdo drug podjetju vsiljeval novega direktorja. Drugače rečeno: stvar kolektiva SKIP in njegovih samoupravnih organov je, koga bodo izvolili za novega direktorja, storiti pa morajo vse, da bo tudi izbran na zakonit način.

M. GOVEKAR

● JAVNA TRIBUNA V ČRNI NA KOROŠKEM

Ni dela za ženske — zakaj ne?

Število prebivalcev na področju krajevne skupnosti Črna na Koroškem se iz leta v leto zmanjšuje; v petih letih, denimo, se je število otrok na osnovni šoli zmanjšalo za 200. Ljudje odhajajo v druge kraje Mežiške doline, predvsem tja, kjer je možna tudi zaposlitev žensk.

To, že nekajkrat izrečeno ugotovitev, so znova potrdili na nedavni javni tribuni v Črni na Koroškem. V dolgi razpravi je več kot 100 občanov iz Črne na Koroškem, z njimi pa tudi predstavniki skupščine občine Ravne na Koroškem, občinskih vodstev družbenopolitičnih organizacij, Rudnikov svinca in topilnice Mežica, LIP Slovenj Gradec in prevajalske poslane enote VIATOR Ljubljana skušalo poiskati odgo-

vore na vsa tista vprašanja, o katerih zadnje čase najpogostejše razpravljajo prebivalci Črne na Koroškem in okoliških krajev. V ospredju je zlasti vprašanje, kdaj bodo za žene in dekleta iz Črne odprli več delovnih mest. Enostranska zaposlitev — v Črni in Mežici so v glavnem zaposleni samo moški — onemogoča izboljšanje gnetnega položaja številnih družin v gornji Mežiški dolini. Odpiranje novih delovnih mest za ženske je torej nujno, vendar pa je treba v teh prizadevanjih — kot je poudaril predsednik ravenske občinske skupščine Ivan Strmčnik — računati predvsem na domače delovne organizacije, na novih delovnih mestih za ženske pa zagotoviti tudi primeren zaslužek, da bi tako resnično izboljšali gnetni položaj

družin. Verjetno je najbolj realno pričakovati odpiranje novih delovnih mest z razširjanjem dejavnosti Rudnikov svinca in topilnice Mežica.

Na javni tribuni so prebivalci Črne na Koroškem opozorili, da kljub izrednemu bogastvu gozdov predelava lesa ni razvita, vprašanje pa je, če bo do leta 1975 v Mušeniku nastal ob žagi še kak predelovalni obrat. Poslovni enoti Viatorja zamerijo v Črni, da je storila bore malo za uspešnejše gospodarjenje hotela Planinka, ki so ga prevzeli pred tremi leti. Slaba prometna povezanost Črne z drugimi področji pa po mnenju številnih domačinov prav tako onemogoča hitrejši razvoj kraja!

(Ma)

LITIJSKA PREDILNICA V PRIZADEVANJH ZA ODPRAVO NOČNEGA DELA ŽENSK

Dolge litijske noči

Med 1072 zaposlenimi, ki jim litijski industrijski „gigant“ — mislimo na Predilnico Litija — reže vsakdanji kruh, je, podobno kot v drugih delovnih organizacijah slovenske tekstilne industrije, zaposlenih največ žensk, saj dela v njej kar 717 žensk ali 67 % vseh zaposlenih. Da bi jih v Litiji še bolj pestil problem nočnega dela, je med 298 moškimi zaposlenimi še 57 mladih do 18. leta starosti.

Za razliko od drugih delovnih organizacij tekstilne industrije, kjer se je domala povsod „udomačilo“ štiriizmensko delo, imajo v predilnici Litija organiziran svojevrsten delovni čas. Kako? Na kakšen način? Del zaposlenih, ki jih ni tako malo, čaka od tedna do tedna triizmensko delo: nočno delo se začne ob pol sedmih zvečer in se konča ob pol dveh zjutraj naslednjega dne. V nekoliko manjšem, za mnoge kako dobrodošlem, a vendar težko dosegljivem „obsegu“ se odvija delo v štirih izmenah. V celodnevem krogu prihajajo predilničarji na nočno delo ob devetih zvečer in zapuščajo tovarno naslednji dan ob petih zjutraj.

Litijski nočni „ših“, najsi bo od prvih večernih znanilcev ali od trdne noči dalje pa tja do „petelinjih pozdravov“, je breme, ki ga žene in dekleta nosijo že nekaj let, morda že tudi nekaj desetletij. Posledice, ki se

tako rade zajedejo v človeka do konca njegove življenjske poti in ki jih prinašajo v našem primeru dolge „litijske noči“, so očitne: samo lani je bilo v Predilnici Litija zavoljo invalidnosti in poklicnih obolenj upokojenih 69 % vseh zaposlenih žensk, medtem ko je bilo starostno upokojenih le 31 % moških in žensk. Bojda v litijski Predilnici „zasluži“ polno pokojnino le kakih 15 % zaposlenih žensk, vse druge morajo predčasno upokojiti zavoljo invalidnosti in poklicnih bolezni!

V kolektivu so že ničkolikrat razmišljali o ustreznih pomočih delavkam, ki jim tegobe nočnega dela ustvarjajo že kar nedojemljive težave. In kolikor se je dalo, so storili: uredili so zastarele klimatske naprave v vsej Predilnici, z regresi pomagajo zaposlenim pri kritju stroškov za prehrano, v Novem gradu in na Veliki planini imajo dva počitniška doma.

O skrbi za zaposlene žene v Predilnici pa ne mislijo samo tam, kjer so za to sicer poklicani, temveč tudi na občini. Zavedajo se, da so sedanje zmogljivosti vzgojnovarstvenih ustanov v Litiji in Šmartnem, ki sprejmeta v varstvo komaj 280 predšolskih otrok, potrebovali pa bi še enkrat toliko mest, ne zadovoljujejo potreb in da bo zato treba nekaj storiti. Razveseljivo je, da litijski občinski moštvo niso ostali samo pri obljubah: v prihodnjih petih letih namenjajo zgraditi še dva vrtca v Litiji in Šmartnem, ki bosta lahko sprejela 80 predšolskih otrok. Predvidena pa je tudi gradnja nove osemletke za 400 otrok, s čimer bi rešili problem varstva šoloočveznih otrok.

Svojih žena ne mislijo pustiti „na cedilu“ tudi v Predilnici. Zavedajo se, da so pomemben člen v verigi tistih delovnih organizacij tekstilne industrije, ki podpirajo republiško akcijo za odpravo nočnega dela. Pravijo, da bodo z izboljšanjem delovnih razmer, z zagotavljanjem varstva otrok in družine v petih letih popolnoma odpravili to sedaj še nujno zlo.

—iv

MNENJA IN STALIŠČA

Nekateri zagovorniki predlagane rešitve se sklicujejo na stališča najvišjih političnih forumov o odpravljanju vzrokov socialnega razlikovanja. Tako se sklicujejo tudi na sklepe oziroma stališča 3. seje konference ZKS. Če pa pregledamo stališča, kot so navedena v nalogah za uresničevanje stališč o socialnem razlikovanju, ki jih je sprejela in formulirala ta seja, vidimo, da je konferenca sicer ugotovila, da je treba razlikovati upokojece, ki se preživljajo le s pokojnino, in upokojece, ki imajo še redni dopolnilni dohodek iz dopolnilne zaposlitve. V nadaljevanju pa stališča ne priporočajo „zmanjševanja“ oziroma neizplačevanja pokojnin, temveč samo praviho, da je potrebno „uveljaviti posebno obremenitev dopolnilnega dohodka“. Stališča še poudarjajo, da sme takšen ukrep prizadeti le upokojece z nadpovprečno pokojnino oziroma osebnim dohodkom. V tem smislu pa je republiški zakonodajalec že sprejel ukrep v določbah 37. in 38. člena zakona o davkih občanov, in so tisti upokojece, katerih dohodek je razen pokojnine v letu presegal 20.000,00 din, zavezani k plačilu krepko progresivnega republiškega davka od presežka osebnega dohodka. S tem smo v Sloveniji prvi v državi zakonsko omejili zaslužek upokojevcev. Doslej ni bilo nič rečenega, ali in kako se bo uskladil ta predpis z ureditvijo, predvideno v osnutku zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, čeprav gre za urejanje istega problema samo na različen način.

Akcijski program, sprejet na 2. seji konference ZKJ (od 25. do 27. 1. 1972), pa vsebuje priporočilo, „da je potrebno z organizirano družbeno akcijo, politiko ustvarjanja in delitve dohodka, davčno politiko in drugimi ukrepi gospodarske in socialne politike in sistema onemogočiti zaslužek, privilegije in druge ugodnosti, če niso zasnovani na delu. Nezakonito pridobljeni dohodek in premoženje je treba odvzeti“. Pokojnino pa je zasnovana na delu in tudi ni nezakonito pridobljeni dohodek. Zato je tudi po tem stališču ne bi smeli niti odvzeti niti zmanjševati, kar je po učinku enako odvzemanju.

(NADALJEVANJE PRIHODNJIČ)

DR. IVAN BELE

Pokojnina in zaposlitev

V že objavljenih poročilih in razpravah o osnutku republiškega zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju je bilo, predvsem govora o nekaterih osnovnih sistemskih vprašanjih tega zavarovanja, ne pa še mnogo o predlagani novi ureditvi vprašanja zaposlitve upokojevcev. Vendar ima tudi to vprašanje svoje načelne in druge upoštevane vredne aspekte, o katerih bo treba spregovoriti in jih temeljito pretehtati, predno bomo sprejeli določeno rešitev. Gre pa tudi za način obravnavanja tega problema.

Ne more biti pomislekov o predvideni določbi, da naj se ne bi izplačevala ali naj bi mirovala pokojnina tistim upokojevcem, ki so starostno pokojnino uveljavili, predno so dopolnili polno pokojninsko oziroma delovno dobo in so znova stopili v delovno razmerje, v katerem delajo polovico ali več kot polovico polnega delovnega časa. Ti delavci so namreč uveljavili pokojnino pred potekom polne pokojninske dobe, to je obdobja, za katerega naša družba sodi, da se je delovni človek s svojim delom oddolžil skupnosti in mu za ta življenjski delovni prispevek priznava polno pokojnino. Pravilno pa je predvideno, da bi se tem upokojevcem na njihovo zahtevo čas takšne zaposlitve štel za odstotno povečanje pokojnine pa tudi za novo odmero.

In kako v primeru, če se zaposli upokojenec s polno pokojninsko oziroma delovno dobo?

V osnutku zakona je predvideno, da bi se upokojevcem, ki so pokojnino uveljavili po dopolnitvi polne pokojninske dobe, izplačevala zmanjšana pokojnina — po eni varianti do 50 %, po drugi do 25 %, po tretji pa sploh ne, če bi ponovno stopili v delovno razmerje ali začeli opravljati samostojno dejavnost in če bi pri tem pokojnina in osebni dohodek iz takšne zaposlitve presegala povprečni osebni dohodek v republiki v minulem letu, povečan za 50 %.

Do takšnega predloga v osnutku zakona o pokojninskem in inva-

lidskem zavarovanju je očitno prišlo zavoljo kritike, ki so jo v javnosti vzbudili nekateri „ekscresni“ primeri, ko so posamezniki z visokimi pokojninami prejeli še visoke osebne dohodke iz dopolnilnega delovnega razmerja. Ni moč zanikati, da tudi takšni „ekscresni“ lahko pripeljejo do družbeno neupravičenega socialnega razlikovanja, posebno še, če gre za zaposlitve, ki jih objektivno in gospodarsko ni mogoče opravičiti in so posledica dobrih poslovnih zvez itd. Ne gre pa takšnih izjemnih „ekscresov“ posploševati in na takem posploševanju temeljiti zakonske osnove za ureditev, ki bi neupravičeno prizadela vse upokojece, tudi tiste, ki s svojim delom še izdatno koristijo družbi, njihovi skupni prejemki pa se še vedno gibljejo v mejah najvišjih osebnih dohodkov, ki jih dopuščajo vdružbeni normativi v družbenih dogovorih in samoupravnih sporazumih o delitvi osebnih dohodkov. Opravičilo za tak ukrep tudi ne sme biti ugotovitev, da pozitivne družbene sile v delovnih organizacijah in družbi doslej niso dovolj preprečevale takšnih „ekscresov“; treba pa je seveda te sile za to aktivirati.

Predno bi se odločili za predlagani ukrep, bi bilo potrebno na podlagi vsestranskih analiz preučiti problem zaposlovanja upokojevcev. Nujno bo, da ga obravnavamo z vseh aspektov, predvsem z ustavno-pravnega pa tudi medicinskega, psihološkega, socialnega, s stališča gospodarske in družbene smotnosti ter racionalnosti, humanosti itd. Ni se namreč mogoče otestiti občutka, da predlagatelj predvidenega ukrepa in tisti, ki ga zagovarjajo, niso dovolj pretehtali vseh teh aspektov ter da jih je pri tem v glavnem vodila sicer dobro namerna želja in nagib, da v boju proti socialnemu razlikovanju prispevamo tudi z ukrepom, ki naj v krogu upokojevcev pripomore k odpravi vzrokov tega zla. Morda je pri nekaterih odločitvah tudi miselnost, da je pokojnina neke vrste „miloščina“, ki jo upokojenec prejema od družbe, pri drugih pa spet težnja po „uravnolovki“, pa čeprav se je še vselej izkazala kot zavora v razvoju.

● PREDLOG LJUBLJANSKEGA UPOKOJENCA USTAVNEMU SODIŠČU

Ali je davek na prejemke upokojencev zakonit?

Upokojenec iz Ljubljane, ki se je ponovno zaposlil, je poslal ustavnemu sodišču predlog za presojo ustavnosti določb zakona o davkih občanov, ki določajo, da je upokojenec, ki je v delovnem razmerju, iz katerega nima lastnosti zavarovanca iz pokojninskega zavarovanja, zavezan k plačilu posebnega republiškega davka, če ti njegovi prejemki presežejo vsoto 20.000 din letno. Pobudnik meni, da je pokojnina rezultat minulega

dela in zato ne more biti osnova za razlikovanje aktivnih in upokojenih delavcev. S tem razlikovanjem naj bi bilo tudi kršeno ustavno načelo o enakosti državljanov, ne glede na njihov družbeni položaj, saj torej veljajo različne določbe glede aktivnih in upokojenih delavcev. Tako pravi, da aktivni delavec, ki lahko zasluži z rednim delom mnogo več kot upokojenec s pokojnino in ponovnim delom, ne bo plačal posebnega davka. S to

ugotovitvijo povezuje tudi mnenje, da je taka ureditev v nasprotju z ustavno določbo, da je vsak občan dolžan ob enakih pogojih prispevati za materialne potrebe družbene skupnosti.

Opozarja tudi na probleme mlajših upokojencev, ki so bili upokojeni proti lastni želji in jim je aktivno delo potrebno tudi iz zdravstvenih in psihosocialnih razlogov.

J. Š.

PRISPEVEK K JAVNI RAZPRAVI O BODOČEM INVALIDSKEM ZAVAROVANJU

Kje so meje solidarnosti?

O pogojih za pridobivanje pravice do invalidske pokojnine osnutek republiškega zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju vsebinsko prevzema – čeprav v nekoliko spremenjenem besedilu – določbe zveznega zakona o temeljnih pravicah iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja.

Pri tem so najvažnejše – če gre za invalidnost kot posledico bolezni ali poškodbe izven dela – določbe o potrebni pokojninski dobi za pridobitev pravice do invalidske pokojnine. Po teh določbah zavarovanec pridobi pravico do invalidske pokojnine: če mu dopolnjena pokojninska doba – torej zavarovalna in posebna doba – pokriva najmanj tri četrtine obdobja od dopolnitve najmanj dvajset let starosti do nastanka invalidnosti (delovna leta); in drugič, če mu dopolnjena pokojninska doba pokriva manj kot tri četrtine, toda najmanj eno tretjino delovnih let in pod nadaljnjim pogojem, da je pred nastankom invalidnosti izpolnjena tudi gostota zavarovalne dobe, določena z zveznim družbenim dogovorom.

Enake pogoje glede pokojninske dobe je poznal že dosedanj temeljni zakon o invalidskem zavarovanju, le da je ta tudi določal potrebno gostoto zavarovalne dobe, ki pa naj bi jo sedaj določil zvezni družbeni dogovor.

Če pregledamo razvoj naše invalidske zakonodaje od osvoboditve dalje, lahko ugotovimo, da so se zahtevni pogoji glede pokojninske oziroma delovne dobe vse bolj zaostrovali. Po zakonu o socialnem zavarovanju delavcev in uslužbencev in njihovih družin iz 1950. leta je bilo zavarovancu do 50 let starosti potrebno najmanj 5 let delovne dobe, zavarovancu staremu več kot 50 let, pa najmanj deset let delovne dobe. Ta zakon je imel še določbo, ki je zavarovancu, če se je njegova delovna zmožnost dovolj boleznimi ali nesrečami izven dela zmanjšala za več kot tretjino, ni pa imel predpisane delovne dobe, priznala odpravnino, najmanj šest plač oziroma največ toliko, kolikor je znašala enoletna redna plača, ki jo je dobival, ko je postal nezmožen za delo. Višino odpravnine in koliko mesecev se je izplačevala glede na stopnjo zmanjšanja delovne zmožnosti, pa je odločala uredba iz 1952. leta.

Zakon o invalidskem zavarovanju iz leta 1958 pa je poleg potrebne pokojninske dobe, ki je bila različna glede na starost (do 46. leta starosti – pet let; od 46. do 50. leta in več pa do deset let) uvedel kot pogoj še gostoto delovne dobe, to je potrebnih 40 mesecev delovne dobe v zadnjih petih letih pred nastankom invalidnosti oziroma 80 mesecev v zadnjih desetih letih pred invalidnostjo.

Temeljni zakon o invalidskem zavarovanju iz 1966. leta, ki bo veljal še do 31. decembra letos, je predpisal enake pogoje glede pokojninske dobe – glede na delovna leta – kot jih sedaj predvideva osnutek, zahteval pa je tudi potrebno gostoto 40 mesecev zavarovalne dobe v zadnjih petih letih pred invalidnostjo oziroma 80 mesecev v zadnjih desetih letih.

Praksa je pokazala, da so upoštevali splošno zdravstveno stanje naših delavcev – ti pogoji precej strogi. Bili so primeri, ko so delavci, ki še niso izpolnjevali teh pogojev za pridobitev invalidske pokojnine, želeli kljub invalidnosti ostati še naprej v delovnem razmerju, posebno če jim je do dopolnitve potrebne pokojninske dobe ali gostote manjkalo le malo časa. Bili so tudi primeri, da so se takšni invalidi z ostankom svoje delovne zmožnosti zaposlili drugod, vendar pa jim zavodi za socialno zavarovanje po ugotovljeni invalidnosti takšne zaposlitve niso priznavali v potrebno pokojninsko dobo in gostoto. Često je bila invalidnost delavca dobrodošla podjetjem, da so se znebili večkrat bolehačih pa tudi nevšečnih delavcev. Prihajalo je do prav težkih primerov, ki jih je poskušala sodna praksa v upravnem sporu reševati od primera do primera. V prvotnih razpravah o novem pokojninskem in invalidskem sistemu so se slišali tudi glasovi, da bi bilo potrebno takšne primere iz prakse ugotoviti in upoštevati ter zakonske predpise omiliti. Ker je zvezni zakon že izdan, republiški zakoni ne bodo mogli bistveno spreminjati pogojev, določenih z zveznim zakonom, pa je na navedene in slične primere treba opozoriti, da jih bo možno upoštevati vsaj pri določanju gostote z zveznim dogovorom.

Zvezni zakon je uredil in določil le temeljne pravice iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja in tista vprašanja, s katerimi se zagotavljajo temeljne pravice zavarovancem. Prepustil pa je republikam in skupnostim pokojninskega in invalidskega zavarovanja, da kot interesne skupnosti zavarovancev skladno s svojimi potrebami in možnostmi urejajo pravice, ki niso temeljne, kot denimo pravico do varstvenega dodatka k pokojnini, pravico za pomoč in postrežbo drugih iz pokojninskega zavarovanja in drugo. Glede na to bi kazalo razmisliti o ustreznosti in možnosti ponovne uvedbe odpravnine, kot jo je poznal zakon iz leta 1950. ali v podobni obliki v primeru, ko zavarovanec ob nastanku invalidnosti za pridobitev pravice do invalidske pokojnine ne bi izpolnjeval pogojev glede delovne dobe in tudi ne bi izpolnjeval pogojev za starostno pokojnino. S tako ureditvijo zavarovanec – invalid ne bi ostal v določenem trenutku brez sredstev za preživljanje. Upoštevati je treba, da je tudi tak zavarovanec za časa svoje zaposlitve plačeval v sklad pokojninskega in invalidskega zavarovanja svoj prispevek iz osebnega dohodka. Če se mu po nastanku invalidnosti ne priznajo nobene pravice iz invalidskega zavarovanja, ker ne izpolnjuje pogojev glede delovne dobe, bi to pomenilo, da je bil do nastanka invalidnosti solidaren z drugimi zavarovanci, da pa ti niso solidarni do njega, ko je postal invalid.

V zvezi z invalidskim zavarovanjem pa je seveda še več vprašanj, ki bi jih bilo potrebno pred sprejetjem osnutka proučiti na temeljno izkušnji in praksi nekaterih zavodov za socialno zavarovanje, da bi novi sistem invalidskega zavarovanja, urejen z republiškim zakonom, prinesel tudi izpolnitve dosedanjega sistema.

Dr. IVAN BELE

V varstvo še 160 malčkov

● Začetek gradnje nove vzgojno varstvene ustanove v Velenju

S programom razvoja otroškega varstva na področju občine Velenje v letih 1970 do 1975 so predvideli, da bodo v Velenju v tem času zgradili eno samo

vzgojno varstveno ustanovo, ki bo sprejela 150 otrok. Vendar pa so potrebe po organizirani vzgoji in varstvu predšolskih otrok tolikšne, da so morali že lani zgraditi nov vrtec, ki pa je sprejel kar 260 otrok. Vseh otrok pa v organizirano varstvo sploh niso mogli sprejeti. Število zaposlenih žena se v Šaleški dolini hitro večja, s tem pa tudi potrebe po odpiranju novih vrtcev.

Te dni bodo v središču Šaleške doline že zasadili prve lopate za še en vrtec. Gradnjo bo sofinancirala tudi Tovarna gospodinjske opreme Gorenje Velenje. V

novem vrtcu bodo varovali in vzgajali 160 otrok, od tega 140 predšolskih otrok in 20 dojenčkov. S tem se bodo povečale zmogljivosti velenjskega vzgojno varstvenega zavoda od zdajšnjih 475 na 635 otrok. Prvič pa bo v Velenju poskrbljeno tudi za varstvo dojenčkov.

Z gradnjo oziroma ureditvijo še nekaterih drugih vrtcev računajo v občini Velenje, da bodo do leta 1975 dosegli republiško povprečje vključevanja otrok v organizirano predšolsko vzgojo in varstvo.

(vš)

PRED RAZPRAVO O RAZVOJNEM NAČRTU OBČINE RAVNE NA KOROŠKEM

GLAVNA NALOGA: IZBOLJŠATI GMOTNI POLOŽAJ DRUŽIN

V občini Ravne na Koroškem gre h kraju izdelava programa srednjeročnega razvoja Mežiške doline. Dela so v zaključni fazi in računajo, da bodo začeli z javno razpravo v delovnih organizacijah in v krajevnih skupnostih že v začetku septembra.

Pri oblikovanju predloga srednjeročnega razvojnega načrta je bilo sprejeto tudi izhodišče, da je treba v prihodnjih

letih izboljšati gmotni položaj družin predvsem v Gornji Mežiški dolini, kjer je za zdaj za obojestransko zaposlitev malo možnosti. V ospredju bodo torej prizadevanja za odpiranje novih delovnih mest, predvsem za ženske, vendar bodo vztrajali, da bo odpiranje novih delovnih mest tudi ekonomsko utemeljeno in da bo na novo zaposlenim zagotovljen primeren osebni dohodek. Uresničitev vseh teh prizadevanj bo odvisna

predvsem od gospodarske moči občine.

Na Ravnah na Koroškem tudi razmišljajo, da bi za potrebe Mežiške doline oziroma Koroške organizirali poseben institut, ki bi analiziral družbeno ekonomsko gibanja in jih tudi usmerjal. Tako službo že dalj časa močno pogrešajo; ugotavljajo namreč, da je mnogo odločitev v zvezi z razvojem občine bolj ali manj naključnih.

(Ma)

S solzami v očeh

● Končana je »Mednarodna otroška vas Velenje 72«

Nova akcija mednarodnega prijateljstva in zblizevanja otrok z vsega sveta, ki smo jo v okviru Federacije mednarodnih otroških vasi prvič pripravili v Jugoslaviji, je končana. Mladi iz 11 držav s 3 kontinentov – iz Avstrije, Belgije, Danske, Filipinov, Italije, Japonske, Švedske, Velike Britanije, Združenih držav Amerike, Zvezne republike Nemčije in Jugoslavije – so se minuli ponedeljek s solzami v očeh poslavljali od letošnjih gostiteljev – Velenjčanov.

Porodila se je nova skupnost mladine z vsega sveta. Dodobra so se spoznali otroci,

se spoprijateljili in obljubili, da bodo za zmeraj ostali najboljši prijatelji. Mladi so ponesli iz Velenja v svet veliko ljubezni in zasejali bodo na vse strani sveta mir, spoštovanje in prijateljstvo.

Organizatorji poletnega srečanja mladine vsega sveta v Velenju so prepričani, da je bil v »Mednarodni otroški vasi Velenje 72« povsem dosežen glavni namen srečanja – zblizevanje otrok in širjenje bratstva med vsemi narodi sveta. Mladi so se spoznali s težnjami za zagotovitev enakosti in enakopravnosti vseh ljudi, za mirno sožitje med narodi ter za raz-

voj svobodne osebnosti.

V Jugoslaviji smo »Mednarodno otroško vas« prvič organizirali v letu, ko slavimo 30-letnico ustanovitve organizacije Zveze pionirjev, in sicer z namenom, da bi organizacija mednarodne otroške vasi predstavljala tudi začetek širše družbene akcije za pospešeno gradnjo potrebnih vzgojnih, rekreacijskih in drugih objektov za naš mladi rod. In prava otroška vas, ki jo bodo v Velenju zgradili do prihodnjega leta, naj bi bila prvi sad prizadevanj za pospešeno gradnjo objektov za mlade.

(vš)

PARTIZANSKA

KNJIGA

OBVEŠČA

POTUJOČA KNJIGARNA BO V:

- torek, 15. avgusta 1972 – v Šmartnem
- sredo, 16. avgusta 1972 – v Litiji
- četrtek, 17. avgusta 1972 – na Vačah
- petek, 18. avgusta 1972 – v Gabrovki
- soboto, 19. avgusta 1972 – v Savi

NAŠE GESLO: Dobra knjiga v vsako vas!

KNJIŽNI HRAM NA KOLESIH razstavlja, prodaja, sprejema naročila in prednaročila za knjige, revije in časopise VSEH SLOVENSКИH ZALOŽB.

DELOVANJE »PARTIZANSKE KNJIGE«: razstave in sejmi naprednih slovenskih knjig, ustanavljanje in oživljanje knjižnih servisov po Sloveniji, tržna raziskava knjigotrštva, literarno-glasbene prireditve in pogovori z literati, ohranjanje revolucionarnih tradicij, distribucija naprednega mladinskega tiska, skrb za prebujanje kulturnih potreb in vzbujanje zanimanja za kulturno dejavnost. MEDNARODNO LETO KNJIGE 1972 je lepa priložnost, da vsi, ki se ukvarjajo s knjigo, množično sodelujejo in s tem pripomorejo k širjenju kulture med Slovenci.

MODNA HIŠA

S POSLOVNIMI
ENOTAMI V LJUBLJANI,
MARIBORU IN OSIJEKU
VAM NUDI

bogato in vedno aktualno izbiro otroške,
moške in ženske konfekcije, modnega me-
trskega blaga, pletenin in visoko kvali-
tetne usnjene konfekcije in galanterije.

Minuli torek so v Čopovi ulici v Ljubljani ponovno odprli knjigarno in papirnico Državne založbe Slovenije. Knjigarna, ki je skoraj zagotovo ena najstarejših v Ljubljani, se nam je tokrat predstavila v novi, povečani in polepšani „obleki“. Prenavljati so jo začeli letos januarja in je bila do takrat ena najstarejših po opremljenosti, ki je bila še iz prvih let tega stoletja. Projektant Sergej Pavlin, podjetja Univerzal in Tamis so iz starega lokala naredili nov, po površini več kot še enkrat večji, po opremljenosti pa simpatičen in moderen prodajni prostor. Milijon osemdeset tisoč dinarjev je veljala preureditev lokala. Dvesto tisoč dinarjev je prispevala Ljubljanska banka za gradbene stroške, saj je lokal v stavbi nekdanje Mestne hranilnice. V tako prenovljeni prodajalni boste lahko v pritličju kupovali pisarniške in šolske potrebščine, tiskovine, spominko in umetniške reprodukcije. V prvem nadstropju pa knjige in gramofonske plošče. Lokal ima zdaj 180 kvadratnih metrov prodajne površine. — AA

Z OBISKA V TOVARNI KOVANIH IZDELKOV GORENJE-FECRO V SLOVENJEM GRADCU

Proizvodnjo povečujejo

Fecro povečuje proizvodnjo ● V novem obratu pomivalnih korit bo dobilo delo kakih 50 delavcev

V Tovarni kovanih izdelkov Gorenje-Fecro v Slovenj Gradcu, kjer so s polletno realizacijo 12.700.000 dinarjev za 11 % presegle lanskoletno raven, so že izoblikovali načrt za gospodarsko rast v prihodnjem letu. Tako računajo, da bodo v letu 1973 ustvarili že več kot 70 milijonov din celotnega dohodka.

Že letos se je zmanjšala proizvodnja kovanih izdelkov, prav tako pa tudi proizvodna krogel za mletje rude, povečala pa se je izdelava nerjaveče klavniške opreme.

V prihodnjem letu bodo v Fecru nadaljevali s preusmerjanjem proizvodnje. V novih pro-

storih, ki jih prav zdaj urejajo, bodo uredili obrat za proizvodnjo pomivalnih korit za potrebe velenjskih tovarn Gorenja, osvojili pa bodo na novo tudi proizvodnjo nekaterih drugih polizdelkov za tovarne Gorenja. V

novem obratu bodo zaposlili kakih 50 delavcev, med njimi tudi ženske.

Sicer pa v Tovarni kovanih izdelkov Gorenje-Fecro v Slovenj Gradcu računajo, da bodo leta 1978 dosegli najmanj 175 milijonov dinarjev celotnega dohodka, zaposlovali pa bodo več kot 600 delavcev. Se pravi, da je mogoče pričakovati občuten razmah proizvodnje oziroma splošno gospodarjenje v tej slovenjegraški tovarni v prihodnjih letih. (An)

● SLOVENSKE KONJICE

Mladi na praksi

Lesno-industrijski obrat v Slovenskih Konjicah je za letošnje poletno obdobje zaposlil pri manj zahtevnih delih kakih 60 mladincev in mladink, ki so letos končali osnovno šolo ali pa so dijaki srednjih ter poklicnih šol. Nekateri med njimi se bodo v tej delovni organizaciji kasneje tudi zaposlili kot učen-

ci mizarskega poklica. Kot smo zvedeli na upravi obrata, bodo ti mladi delavci za en mesec dela zaslužili približno 600 dinarjev, posamezniki pa tudi več. Takšno nadomeščanje delavcev, ki odhajajo v tem letnem času na dopust, je rešitev tudi za nemoten in enakomeren potek proizvodnje.

V. L.

POLLETNI OBRAČUN RAVENSKIH ŽELEZARJEV

Optimizem ob polletju

Blagovno proizvodnjo so ravenški železarji povečali za 3,5 odstotka, produktivnost dela pa za 2,5 odstotka

Čeprav so imeli velike težave zaradi nelikvidnosti — saj so uspeli šele v mesecu juniju po več kot letu dni deblokirati žiro račun — in pomanjkanja reprodukcijskega materiala, so v Železarni Ravne na Koroškem v prvem polletju dobro gospodarili. V primerjavi z letom 1971 so v prvih šestih mesecih letos skupno proizvodnjo povečali za 1 %, blagovne proizvodnje pa so dosegli 60.873 ton, kar je za

3,5 % več kot lani v tem času. Realizacije je dosegla ravenška Železarna v prvih šestih mesecih za 340 milijonov din ali 18 % več, kot pred letom dni, produktivnost dela pa se je povečala za nadaljnja 2,5 %.

Multilaterarna kompenzacija Železarni Ravne na Koroškem ni izboljšala likvidnosti. Ob koncu junija so kupci dolgovali Železarni Ravne na Koroškem

230 milijonov dinarjev, medtem ko je železarna dolgovala dobaviteljem le 50 milijonov dinarjev. V primerjavi z letom 1971 so se po multilaterami kompenzaciji plačilni roki celo podaljšali za 30 dni.

V Železarni Ravne na Koroškem so pred časom sprejeli akcijski program za izboljšanje likvidnosti. Uspeli so deblokirati žiro račun, sicer pa so ustavili dobave izdelkov nerednim plačnikom. Proizvodnjo so, kolikor je to seveda bilo mogoče, usmerili na tuja tržišča. V prvih šestih mesecih so tako prodali na tuje za 2.453.000 dolarjev svojih izdelkov, največ v Zvezno republiko Nemčijo.

V zadnjem času so se osebni dohodki zaposlenih v ravenški Železarni povečali tako, da znašajo v povprečju 1920 dinarjev, računajo pa, da bodo že v kratkem dosegli 2000 dinarjev povprečnega mesečnega osebnega dohodka.

(ma)

(ma)

(An)

ZDRUŽENO PODJETJE

SLOVENSKE ŽELEZARNE

S. O. P. O.

ŽELEZARNA RAVNE

RAVNE NA KOROŠKEM

IZDELUJEMO:

— LITO

— KOVANO

— VALJANO JEKLO TER IZDELAVO
FINALNIH IZDELKOV

1620

350 LET KOROŠKEGA FUŽINARSTVA — 350 LET
TRADICIJE V IZDELAVI PLEMENITIH JEKEL

NAROČILNICA ZA NOVE NAROČNIKE

Naročam Delavsko enotnost

Ime in priimek: _____

Točen naslov: _____

Naročnino za 12 mesecev v znesku 26.— din bom poravnal na tekoči račun
ČZP-Delavska enotnost, Dalmatinova 4, št. NB 501-1-991.

Reševalci Tine Jarc (zasebni mizarski mojster), Stane Rotar (gumarski tehnik) in Milan Grubešič (električar) preskušajo škripčevje na tretjem sidrišču.

Še zadnji spust prek strmega snežišča do baznega taborišča, kjer je bila vaja kranjske GRS tudi zaključena

JUBILEJ SVOJE ORGANIZACIJE SO PROSLAVILI KRANJSKI GORSKI REŠEVALCI Z VELIKO VAJO V SEVERNI STENI GRINTOVCA

ODLIČNO, FANTJE!

Letos, ko mineva 60 let od ustanovitve njihove organizacije, imajo slovenski gorski reševalci veliko dela. Neizkušenost in slaba oprema planincev ter drugih obiskovalcev gora z ene ter muhasto vreme z nenadnimi preobraty z druge strani jih kar naprej drže v pripravnem stanju in kličejo na akcije, katerih izid je kljub vsemu njihovem trudu

duje tista postaja GRS, ki je najbližja kraju nesreče. Šele tedaj, če se izkaže, da bo potrebna akcija večjega obsega, pomagajo tudi reševalci sosednjih postaj. V Sloveniji imamo danes 15 postaj GRS in še 5 podpostaj, vse skupaj pa vključujejo nekaj več kot 300 gorskih reševalcev. Razen zdravnikov, ki vselej spremljajo njihove akcije,

tovca, ob 25-letnici obstoja postaje GRS Kranj pa so jo pripravili njeni člani.

AKCIJA V REKORDNEM ČASU

Kakor je povedal vodja te akcije Jože ŽVOKELJ, naj bi se namišljena nesreča zgodila sto metrov pod vrhom Grintovčevega stebra, v katerem je več plezalnih smeri. Reševalci, ki naj bi „ponesrečenca“ spravili na varno, so bili razdeljeni v štiri skupine. Prva skupina, v kateri je bilo sedem reševalcev, se je po običajni poti z 250 kilogrami raznega materiala povzpela na Mlinarsko sedlo in od tam nadaljevala pot na vrh Grintavčevega stebra, da bi se spustila na kraj nesreče, uredila sidrišče in „ponesrečenca“ pripravila na transport. Druga skupina s petimi reševalci in otovorjena zgolj z jeklenimi in plezalnimi vrvmi si je uredila sidrišče kakih 200 metrov pod krajem nesreče. Tretja skupina, v kateri so bili trije reševalci, je bila zadolžena za sprejem „ponesrečenca“ iz stene, utaborila pa se je na vrhu strmega snežišča pod vnožjem Grintovčevega stebra. Ta skupina je tudi spustila „ponesrečenca“ in njegovega spremljevalca preko tega snežišča do njegovega vnožja, kjer so čakali reševalci četrte skupine in poskrbeli za transport do baznega taborišča na

razpotju poti na Kočno in Grintovec, slabo uro hoda nad Češko kočo. Tam bi v primeru potrebe tudi pristal helikopter in „ponesrečenca“ prepeljal v bolnišnico.

Ko smo načelnika GRS postaja Kranj Emila Herleca vprašali, kako ocenjuje potek vaje, je odgovoril:

„Imam eno samo besedo: odlično! Vaja je bila namreč zamišljena v dokaj težkem terenu, izvedena pa je bila brezhibno in v rekordnem času. Če bi šlo zares, bi ponesrečenca prej kot v 75 minutah spustili iz stene in prinesli do helikopterja. Posebej pa me veseli, da so se v vaji odlično izkazali tudi naši pripravniki, naš naraščaj. Čeprav sem zadovoljen, da našim reševalcem v zadnjem letu ni bilo treba posredovati v nobeni pravi gorski nesreči, me izid vaje utruje v prepričanju, da bomo znanje, kot so ga naši fantje pokazali pri tej vaji, s pridom porabili tudi takrat, ko bo šlo zares, ko bi reševali življenja planincev in alpinistov, ki bi se ponesrečili v gorah, kot smo to konec koncev dokazali že velikokrat doslej.“

Bil sem z njimi, navezali so me na vrh, da bi brez nevarnosti dosegel tretje sidrišče, videl sem jih „na delu“ in verjamem, da bo tako.

Tekst in foto: MILAN GOVEKAR

Uspešen start poti prijateljstva

Na enem izmed prvih srečanj planincev treh sosednjih alpskih dežel: Furlanije-Juljske krajine, Koroške in Slovenije leta 1970 v Gorici je slovenska delegacija predložila pobudo, da uvede Pot prijateljstva ne samo ljubiteljev in obiskovalcev gora, temveč vseh prebivalcev, ki živijo na teritoriji sosednjih koroških, slovenskih in italijanskih gora. Pobuda dr. M. Potočnika, predsednika Planinske zveze, je naletela na topel pozdrav in vseplošno odobravanje.

Deklarativno prijateljstvo planincev treh dežel je s to pobudo prešlo v konkretne oblike sodelovanja.

Na lanskem srečanju planincev treh dežel na Mokrinah v Karnijskih Alpah so koroški planinci že predložili konkretni načrt, traso Poti prijateljstva treh dežel. Izdelan je bil zanimiv lepak in tudi opis vse Poti prijateljstva, ki zajema trideset markantnih in zanimivih vrhov na območju koroških, slovenskih in bližnjih italijanskih gora, iz vsake pokrajine po deset.

Zanimanje med gorniki iz Avstrije, Italije in Jugoslavije za to Pot prijateljstva je veliko, za Pot prijateljstva se zanimajo in

navdušujejo planinci in izletniki iz vseh treh alpskih pokrajin.

Organizatorji in protagonisti Poti prijateljstva treh dežel so izdali tudi poseben izredno bogato ilustriran dnevnik te poti. Vsi ljubitelji gora, ki bodo prehodili vsaj po pet vrhov iz vsake pokrajine, bodo prejeli poseben spominski znak, vsi oni, ki pa bodo prehodili vseh trideset vrhov, v vsaki pokrajini po deset, pa bodo prejeli poleg služnega častnega znaka še posebno diplomu v znak, da podpirajo nin propagirajo tovarštvo in prijateljstvo med planinci Furlanije-Juljske krajine, Koroške in Slovenije.

V nedeljo, dne 6. avgusta, je bil na vrhu Prisojnika (2547) nad Vrščem ob veliki udeležbi gornikov iz Italije, Avstrije in Slovenije slovesen start Poti prijateljstva treh dežel. Na vrhu Prisojne gore so se v prekrasnem vremenu z edinstvenim razgledom na vse obmejne vrhove treh dežel zbrali ljubitelji teh gora. Vse navzoče je uvodoma pozdravil podpredsednik PZS, ki je potem predal besedo pobudniku te planinske poti prijateljstva tov. M. Potočniku.

ŽURO

Več ur šolske telesne vzgoje!

Zavod za šolstvo SR Slovenije je pripravil s svojimi komisijami do maja osnutke učnih načrtov za vse predmete in jih predložil v razpravo strokovnemu svetu zavoda. Po njegovem sklepu je bilo pred dokončnim sprejetjem vse gradivo poslano še v razpravo osnovnim šolam, pedagoškim akademijam, visokošolskim zavodom, ki usposablja učitelje za osnovno šolo, vsem strokovnim društvom in republiškimi družbeno-političnim organizacijam. Oba osnovna dokumenta nakazujeta status, vsebinsko in organizacijsko usmerjenost osnovne šole.

Kolikšen pomen pripisuje predvsem pedagoška javnost osnovni šoli in učnim načrtom, dokazujejo tako javna razprava kot številne pripombe, stališča in mnenja, ki jih je v zvezi z novim predmetnikom in učnimi načrti prejel Zavod za šolstvo SRS. Izmed 428 popolnih osnovnih šol jih je 224 ali 57 % poslalo pripombe, 184 (43 %) pa jih je navedlo, da se s predlaganimi osnutki strinjajo. Pripombe je poslalo še 15 visokošolskih zavodov, strokovnih društev in družbeno političnih organizacij.

Ob tem je zanimiva ugotovitev, da skorajda brez pridržkov vsi sprejemajo načelna izhodišča dokumentov, ob aplikaciji pa jih nekateri popolnoma zanikajo. Ta pojav je mogoče zaslediti predvsem pri obravnavi predloženega predmetnika, ki je bil nedvomno deležen največje pozornosti.

Druga kritična misel, ki jo je mogoče povzeti iz celotnega gradiva pa je, da precejšnji del razpravljalcev ni dovolj ovrednotil dejavnosti šole kot celote. V ospredju so bili delni, včasih subjektivno obarvani vidiki, ki so zmanjševali objektivno vrednost razprave.

Torej, največ pripomb je bilo izrečenih na račun predmetnika. Nekaj več kot polovico šol je predlagalo posamezne korekture v predmetniku, nekaj manj kot polovico pa jih je izreklo popolno zaupnico.

Zaradi večnega vprašanja preobremenjenosti učencev naletijo v nekaterih predlogih na očitno ozkost in nerazumevanje celotnega učno-vzgojnega procesa v sodobni šoli. Posamezniki so se zavzemali celo za zmanjšanje števila ur telesne vzgoje od treh na dve in navajali, da šole nimajo telovadnic, igrišč in drugih potrebnih materialnih možnosti za uspešno delo. Kvalitetnejša javna razprava pa je spet opozorila na znano dejstvo, da šolska telesna vzgoja učencev ne obremeni, celo obratno: pomeni sprostitve in kompenzacijo drugim predmetom.

Glede na raznovrstnost stališč in pravilnost teh pripomb je komisija za vsebinske spremembe učnega načrta posredovala glavni komisiji predlog za povečanje ur šolske telesne vzgoje v petdnevnem delovnem tednu. Medtem ko si mi prizadevamo za uvedbo tretje ure obvezne šolske telesne vzgoje na teden, imajo vse naprednejše države telesnovzgojno aktivnost vsak dan.

Uspešna nogometna ekipa celjske poslovne enote zavarovalnice SAVA. (Foto: I. Krulec)

Skupaj 410 metrov so bile dolge po tri jeklene in plezalne vrvi, na katerih so v reševalni napravi „mariner“ spustili „ponesrečenca“ izpod vrha Grintovčevega stebra na snežišče pod vstopom v steno. V vlogi namišljenega ponesrečenca je nastopil reševalec Nande Kern, po poklicu zidar, spremljal pa ga je reševalec Stane Bregant, sicer elektrotehnik.

vseeno raje negotov in tragičen kot pa ne.

Toda pustimo to. Nesreče v gorah so bile in se jim tudi v prihodnje ne bomo mogli izogniti. Karkoli se bo zgodilo, od kjerkoli bo prišel poziv na pomoč, gorskih reševalcev ne bo treba opozarjati na njihovo dolžnost, ki jo opravljajo brez plačila, v vsakem vremenu, izpostavljeni se tudi najhujšim nevarnostim, samo da bi pomagali, da bi rešili ponesrečene, obvarovali njihovo življenje.

Kadar se že pripeti gorska nesreča, prav gotovo ni primeren čas za pogovor z gorskimi reševalci. Se manj je takrat prilika za to, da bi radovedneži, čeprav po novinarski dolžnosti, spremljali reševalce. Tedaj je v ospredju le eno: uspešna izvedba akcije v kar najkrajšem času.

Treba je povedati, da ob vsaki gorski nesreči najprej posre-

so vsi dobri smučarji, planinci in alpinisti – nekdanji in sedanjji „asi“.

Samo po sebi se razume, da ne glede na obseg in število reševalnih akcij, v katerih so sodelovali, gorski reševalci tudi sicer pridno trenirajo, skrbijo za kondicijo, utrjujejo znanje, presku-

BIREST
POHISTVO

šajo sposobnosti. Od časa do časa poskrbijo tudi za vaje, lažne alarme in še druge, resničnim reševanjem podobne akcije, da bi v njih preverili svojo mobilnost in obvladovanje plezalne in reševalne tehnike v vseh, tudi najslabših razmerah. Ena takih akcij, na katere pogosto povabijo tudi goste, je bila minulo soboto v severni steni Grin-

g.beltrame

TRIESTE - Corso Italia 25 - Trst

ŽENSKA KONFEKCIJA - MOŠKA KONFEKCIJA

OTROŠKA KONFEKCIJA - POROČNE OBLEKE

Največja izbira konfekcije v Trstu

Odsek moderne štiripasovne avtomobilske ceste Vrhnik—Postojna, ki bo dolg 32 kilometrov, bo del avto ceste Šentilj—Gorica. Po predračunih naj bi ta odsek veljal 427 milijonov dinarjev. Dodatna dela in splošna podražitev pa bodo to vsoto gotovo povišala.

Ta del ceste je razdeljen na tri bolj ali manj enake odseke. Predvsem po izvajalcih del. Tako delajo odsek Vrhnik—Logatec „Jugoslavija put“, Logatec—Unec „Mavrovo“ iz Skopja in Unec—Postojna združenje GAST — Gradis, Primorje-Ajdovščina, Slovenija-cesta, Tehnogradnje. Poleg tega pa posebej gradijo sedem objektov, dolgih več kot deset metrov. Združenje GIPOSS gradi viadukt Verd in nadvoz Derviše, drugih pet pa gradi združenje GAST, in to most preko Ljubljane na Vrhniku, 225 m dolg viadukt Ivanje selo, 200 m dolg viadukt Unec, nadvoz za cesto Postojna—Reka in najzanimivejši objekt na celi trasi viadukt Ravbarkomanda.

Viadukt Ravbarkomanda pri Postojni je dolg 591,5 m in počiva na 30 stebrih, od katerih je najvišji kar 35 m visok. Prav na tem mestu se cesta dvigne najvišje, saj s 608,5 m nadmorske višine doseže višino Šmame gore.

Na odseku, ki ga gradi GAST, je polovica dolžine že asfaltirana in kot je zagotovil direktor GAST inž. Vladimir Čadež, bo cesta na njihovem odseku zagotovo zgrajena do roka.

Gradnja slovenske avtomobilske ceste na odseku Vrhnik—Postojna se bliža koncu. Čez slabe tri mesece se izteče rok, ko morajo biti dela zaključena. Poltretje leto dolga bitka za 32 kilometrov avtomobilske ceste, prve prave avto ceste pri nas, gre h koncu. Tisoče, ne, milijone kubikov je bilo treba izkopati, oziroma jih vgraditi, da bo lahko stekel asfaltni trak.

Neskončne in zoprne ovinke, posebno tiste od Planine do Postojne, bomo lahko torej že letos pozabili.

Glavno besedo imajo te dni na cesti finišeji, ki polagajo betonsko podlago in ponekod že asfalt. Asfaltna baza delajo s polno paro. Ob bodoči cesti marsikje še monitrirajo varnostne ograje. Veliko, 32 km dolgo gradbišče je zelo živahno, čeprav bi naključni obiskovalec najbrž presodil drugače. Delavci in stroji se kar nekako izgubijo, tako da imaš vtis, kot da je cesta zapuščena.

Foto-reporter na obisku

„V glavnem vse naredijo stroji,“ je pojasnil to zapuščenost inž. Janez Bojc, šef Gradisovega odskega. „Nasprotno, sedaj je na gradbišču največ ljudi, da opravijo še tisto, kar se s stroji ne da.“

Nehote sem se spomnil na gradnjo ceste Zagreb—Beograd pred dvajsetimi leti. Takrat smo delali le s krampi, lopatami in samokolnicami. Nepregledna množica brigadirjev nas je bila. Tudi nasipe smo utrjevali z rokami. Zdaj sta krampe in lopate zamenjala bager in buldožer. Namesto samokolnice so kamioni. En sam stroj naredi več, kot je pred leti vsa brigada.

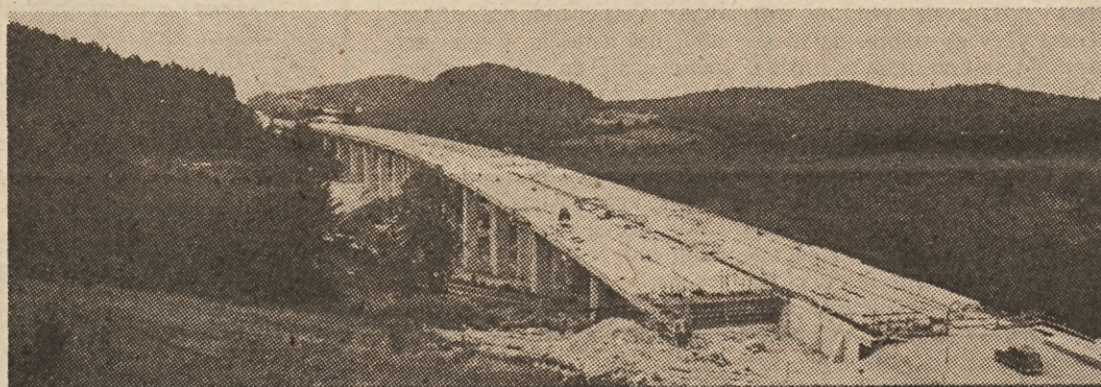
„Takrat se je delalo s srcem, danes gradimo s pametjo,“ je potrdil moja razmišljanja tova-

riš Bojc. Tudi sam je bil brigadir na avto cesti Beograd—Djevdjelijska.

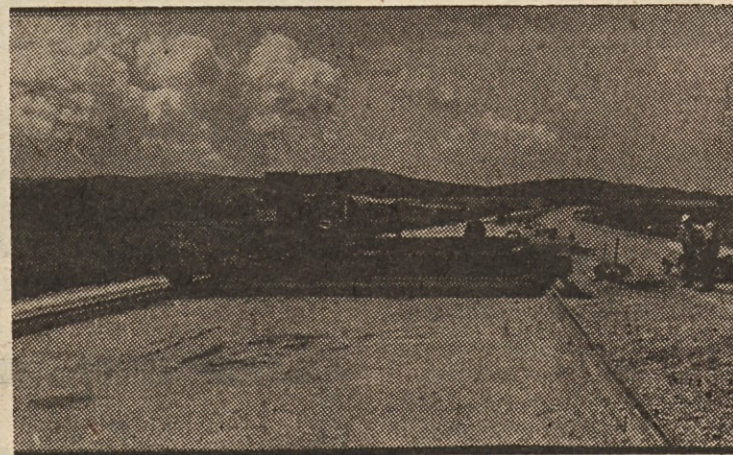
Dela gredo že povsem h koncu. Tudi vsi večji objekti so že skoraj gotovi. Skoraj po vsej dolžini je trasa že prevozna, le na enem odseku izgleda, kot da so nanjo že pozabili. Kar precejšen kup skal bo treba še premakniti in človeka je kar malo strah, če pomisli, da je le še malo časa do otvoritve. Nekaj pa je gotovo: še letos se bomo vozili po novi cesti.

Betonarne in asfaltna baza prav sedaj delajo s polno zmogljivostjo.

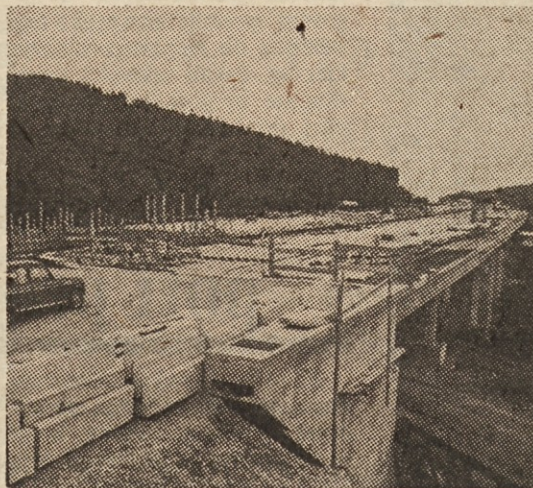
NAŠA LEPOTICA

Najvišja točka bodoče avtomobilske ceste in najatraktivnejši objekt je prav gotovo viadukt Ravbarkomanda pri Postojni.

Za avto cesto je seveda najprej treba utrditi traso. Nato položijo pet plasti betona in asfalta, ki je skupaj debel skoraj pol metra.

Viadukti so najtrši orehi za graditelje. Še malo pa bo tudi ta dobil asfaltno prevleko.

Vročina in žeja sta ena od neprijetnosti za graditelje.

V elegantnih, komaj opaznih lokih in s prav rahlimi vzponi, se vije trasa bodoče ceste.

Ime in priimek

Naslov

Podpis

- 1 _____
- 2 _____
- 3 _____
- 4 _____
- 5 _____

Vsak novi naročnik potrdi zbiralcu naročnikov s podpisom svoj pristanelek in sam vplača naročnino za 12 mesecev na tekoči račun ČZP Delavska enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, št. NB 501-1-991.

Ime, priimek in točen naslov zbiralca naročnikov:

Prva nagrada v Škofjo Loko

Prejeli smo 1.382 rešitev nagradne križanke, ki je bila objavljena v 30. številki Delavske enotnosti, 29. julija letos. Med praviimi rešitvami smo izžrebali nagrade, ki jih prejmejo:

1. nagrada stropna električna svetilka: Ivanka GOJNIČ, Mestni trg 7, 64220 Škofja Loka; 2. do 5. nagrada knjižne nagrade: Jelka Zavrl, Pot na Jošta 12, 64000 Kranj; Ivan Lazar, Bazoviška 5, 65280 Idrija; Albin Urh, Jelovska 10, 64264 Bohinjska Bistrica; Julijana Jan, Kranjčičeva 4, 62000 Maribor; 6. do 10. nagrada: polletna naročnina na Delavsko enotnost: Bogdan Kralj, Deskle 60, 65210 Anžovo; Vesna Colja, Čopova 7, 63000 Celje; Katarina Čuček, Roška c. 8/IV, 61330 Kočevje; Jožica Jeraj, Gradnikova 5, 64000 Kranj; Srečko Majnik, Iskra Reteče, 64220 Škofja Loka.

Vsem nagrajencem bomo nagrade poslali po pošti. Delavsko enotnost pa bomo pričeli pošiljati z 19. avgustom letos.

PRAVILNA REŠITEV:

VODORAVNO: OTOČEK, AVTO, JEZERO, NEIN, LETALONOSILKA, BENARES, PANAIT, LG, KARTA, KAMELAR, ANICA, EOL, ANAA, SAT, ELA, SOVAN, TRIAS, NRAVNOST, MAST, TANA, OERSTEN, PETROL, AREA, ANK, VNETOST, ETE, LIK, ANTAR, AO, IJ, ARP, OL, GOCE, BARI, GRK, ŠS, LAK, KORNAT, ETA, KR, V, ČKALJA, OSAMA, TBC, TROPI, EASTON, IVO DANEU, SOLATAR, ARARAT, RA, REOMETER, ODEBELITEV, TILLEN, SKI, JESENICE NA GORENJSKEM, KLARA, ALINEA, ENARE